

augustus 2003

***Integrale Toets voor het
Ontwikkelingsbeeld Noord-
Holland Noord***

DHV Milieu en Infrastructuur BV

Laan 1914, nr. 35

Postbus 1076

3800 BB Amersfoort

Telefoon (033) 468 27 00

Telefax (033) 468 28 01

DHV Milieu en Infrastructuur BV maakt deel uit van de DHV Groep en heeft vestigingen in Amersfoort, Arnhem, Breda, Den Haag, Groningen, Hengelo, Maastricht, Zaandam

***Integrale Toets voor het
Ontwikkelingsbeeld Noord-
Holland Noord***

dossier V1143-62-001

datum 14 augustus 2003

registratienummer ML-MR20030499

versie 3

© DHV Milieu en Infrastructuur BV

Niets uit dit bestek/drukwerk mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt d.m.v. drukwerk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van DHV Milieu en Infrastructuur BV, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitssysteem van DHV Milieu en Infrastructuur BV is gecertificeerd volgens NEN ISO 9001.

INHOUD

BLAD

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Relatie met Europese richtlijn "Beoordeling van de milieugevolgen van bepaalde plannen en programma's"	10
1.3	Aanpak van de Integrale Toets	10
1.4	Ophouw van de Integrale Toets/leeswijzer	12
2	BOUWSTENEN VOOR DE INTEGRALE TOETS: BELANGRIJKE UITKOMSTEN VAN DE VOORBEREIDING	15
2.1	Advies van de Commissie m.e.r.	15
2.2	Toetsingskader	16
2.3	Deeloplossingen	17
3	VERGELIJKING VAN DE TWEE SCENARIO'S PER KERNOPGAVE (DOELBEREIK)	21
3.1	Kernopgave 1: Achterblijvende economische groei	21
3.2	Kernopgave 2: Verslechterende externe bereikbaarheid	22
3.3	Kernopgave 3: De waterproblematiek	24
3.4	Kernopgave 4: Grotere internationale concurrentie in de landbouw	25
3.5	Kernopgave 5: Voorzieningen voor ouderen blijven achter	26
3.6	Kernopgave 6: Achterblijven van stedelijk gebied	27
3.7	Kernopgave 7: Afnemend voorzieningenniveau in kleine kernen	29
3.8	Kernopgave 8: Versnippering van natuur en landschap	30
3.9	Kernopgave 9: Duurzaamheid onder druk	32
3.10	Kosten	34
4	SAMENHANG BINNEN DE TWEE SCENARIO'S	35
4.1	Inleiding	35
4.2	Watersysteem en functies	35
4.3	Economie en mobiliteit	40
4.4	Ruimtelijke ordening en milieu	46
5	STRATEGISCHE BEOORDELING EN VERGELIJKING VAN DE TWEE SCENARIO'S	51
5.1	Economie	51
5.1.1	Economie en sociale aspecten	51
5.1.2	Economie en wonen en werken	54
5.2	Dynamiek in de landbouw	57
5.3	Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen	59
5.4	Inpassing natuur en landschap	61
5.5	Duurzaamheid	65
5.5.1	Watersysteem	65
5.5.2	Energie en CO ₂	67
5.5.3	Biodiversiteit	70

5.6	Leefbaarheid	71
5.7	Faseerbaarheid	76
5.8	Flexibiliteit	79
5.9	Stuurbaarheid	82
6	BOUWSTENEN VOOR HET ONTWIKKELINGSBEELD	85
6.1	Economie en sociale aspecten	85
6.2	Economie en wonen en werken	86
6.3	Dynamiek in de landbouw	87
6.4	Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen	88
6.5	Inpassing natuur en landschap	89
6.6	Watersysteem	90
6.7	Energie en CO ₂	92
6.8	Biodiversiteit	92
6.9	Leefbaarheid	93
6.10	Externe bereikbaarheid	95
6.11	Kleine kernen problematiek / Voorzieningen voor ouderen	96
6.12	Stedelijke ontwikkeling	97
7	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	99
8	COLOFON	101
BIJLAGEN		

Samenvatting Integrale Toets

In deze samenvatting zijn alleen de meest wezenlijke uitkomsten behandeld. Wie na het lezen van deze samenvatting meer wil weten kan in het hoofdrapport “Integrale Toets voor het Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord” het beste starten met het lezen van de hoofdstukken 5 (strategische beoordeling en vergelijking van de twee scenario’s) en 6 (bouwstenen voor het Ontwikkelingsbeeld).

Waarom een Integrale Toets?

De provincie Noord Holland bereidt het “Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord” voor. Dit moet gaan beschrijven wat er met de ruimte in Noord-Holland Noord mag gebeuren tot het jaar 2030. Het Ontwikkelingsbeeld wordt een streekplan en is een op hoofdlijnen sturende visie voor de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen op de lange termijn.

Om tot het Ontwikkelingsbeeld te komen heeft de provincie allereerst vier scenario’s uitgewerkt die voortbouwen op verschillende maatschappelijke trends. Na discussie met de regio zijn uit deze vier scenario’s twee nieuwe realistische scenario’s ontwikkeld: Ruimte Geven en Ruimte Sparen. Om nu van deze twee scenario’s tot het uiteindelijke Ontwikkelingsbeeld te komen is deze Integrale Toets uitgevoerd.

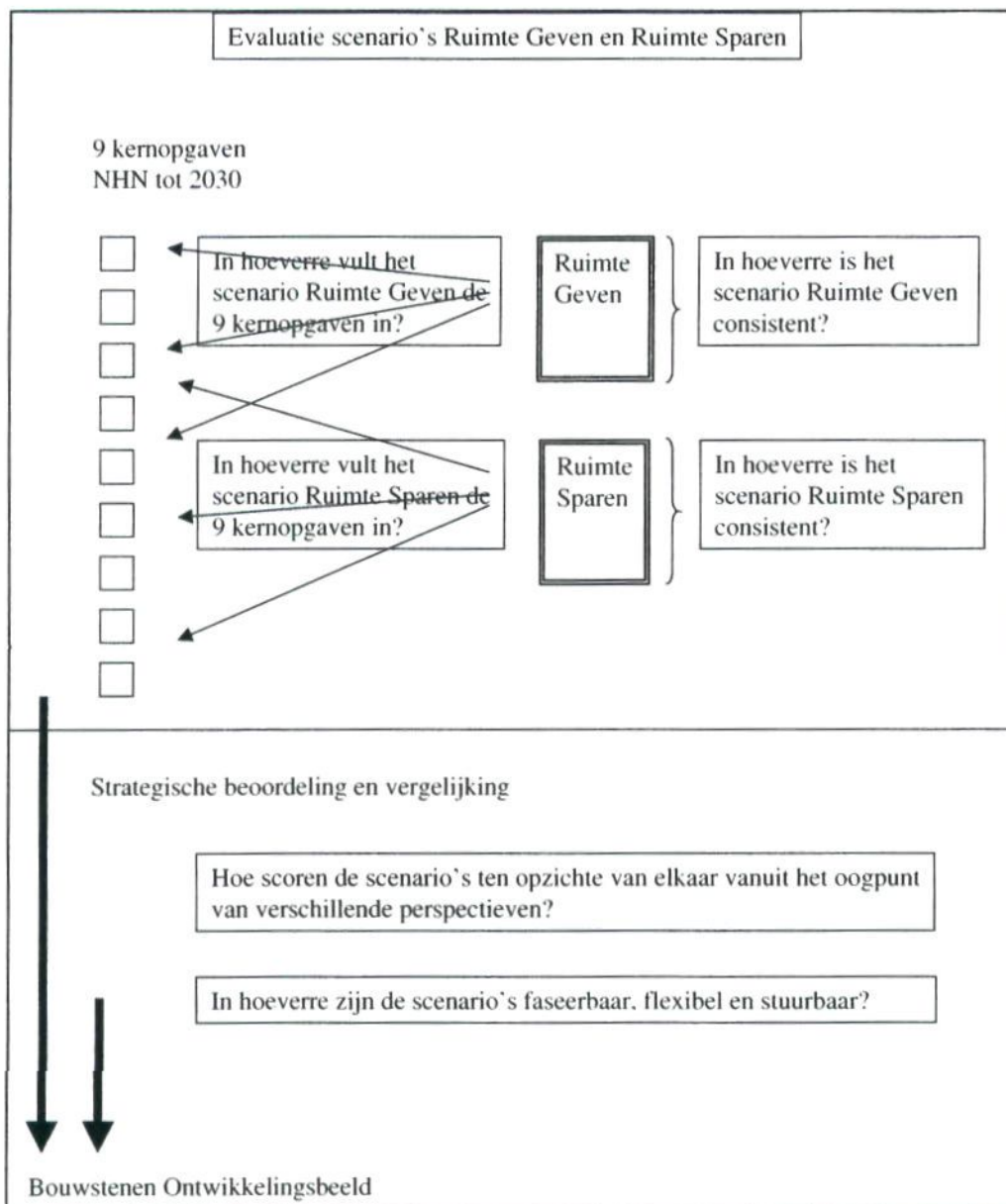
Doel en aanpak van de Integrale Toets

Het doel van de Integrale Toets is:

Evaluatie van de twee scenario’s Ruimte Geven en Ruimte Sparen om bouwstenen te genereren voor het Ontwikkelingsbeeld en als hulpmiddel te dienen bij besluitvorming.

De Integrale Toets evalueert dus de beide scenario’s en resulteert in bouwstenen voor het Ontwikkelingsbeeld. De evaluatie heeft plaatsgevonden via drie sporen:

- hoe scoren de twee scenario’s ten opzichte van de negen kernopgaven voor Noord-Holland Noord?
- wat is de interne consistentie van de twee scenario’s?
- hoe scoren de twee scenario’s op een aantal inhoudelijke onderwerpen en richting realisatie?

Korte schets van de scenario's

Grofweg verschillen de scenario's Ruimte Geven en Ruimte Sparen in de hoeveelheid ruimte die beschikbaar wordt gesteld voor de dynamiek vanuit de Randstad. Bij Ruimte Geven is dat meer dan bij Ruimte Sparen.

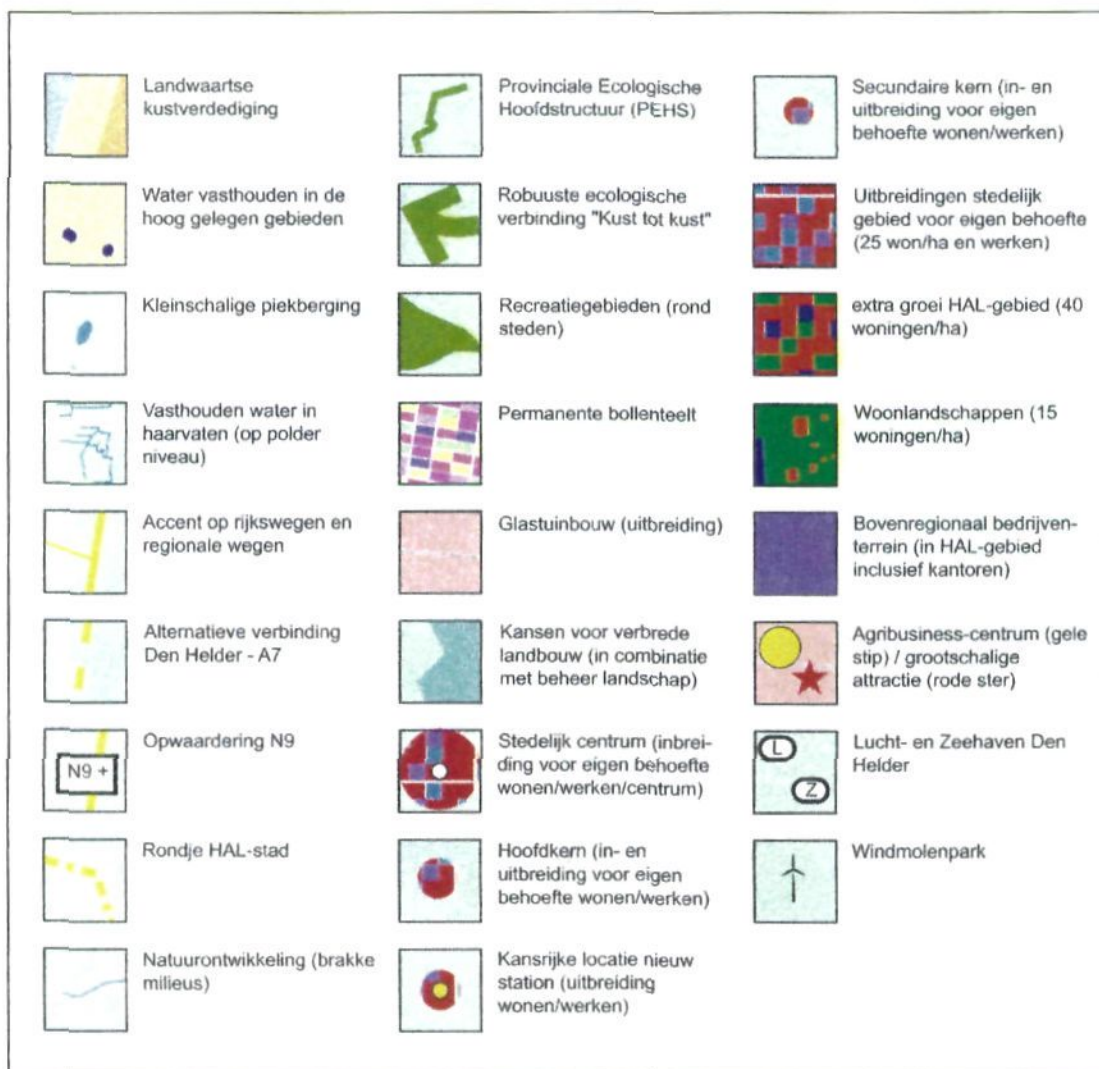
Ruimte Geven

De belangrijkste gedachte achter dit scenario is dat er tot 2030 ruimte gegeven moet worden aan de druk vanuit de Randstad. Noord-Holland Noord kan op die manier gaan profiteren van de kracht van de economie van de Randstad. Ten aanzien van wonen zal meer ingespeeld worden op de vraag van de consument, ook die uit de Randstad. Dit houdt in: meer ruimte voor de wensen van ouderen en meer ruimte voor de vraag naar wonen in kleinere kernen en naar ruime groene woongebieden. Rond Alkmaar ontstaat een groot stedelijk knooppunt met ruimte voor recreatie en diverse voorzieningen. Weginfrastructuur is een belangrijk aandachtspunt. In de landbouwsector zal er verbreding van de bedrijfsvoering zijn.

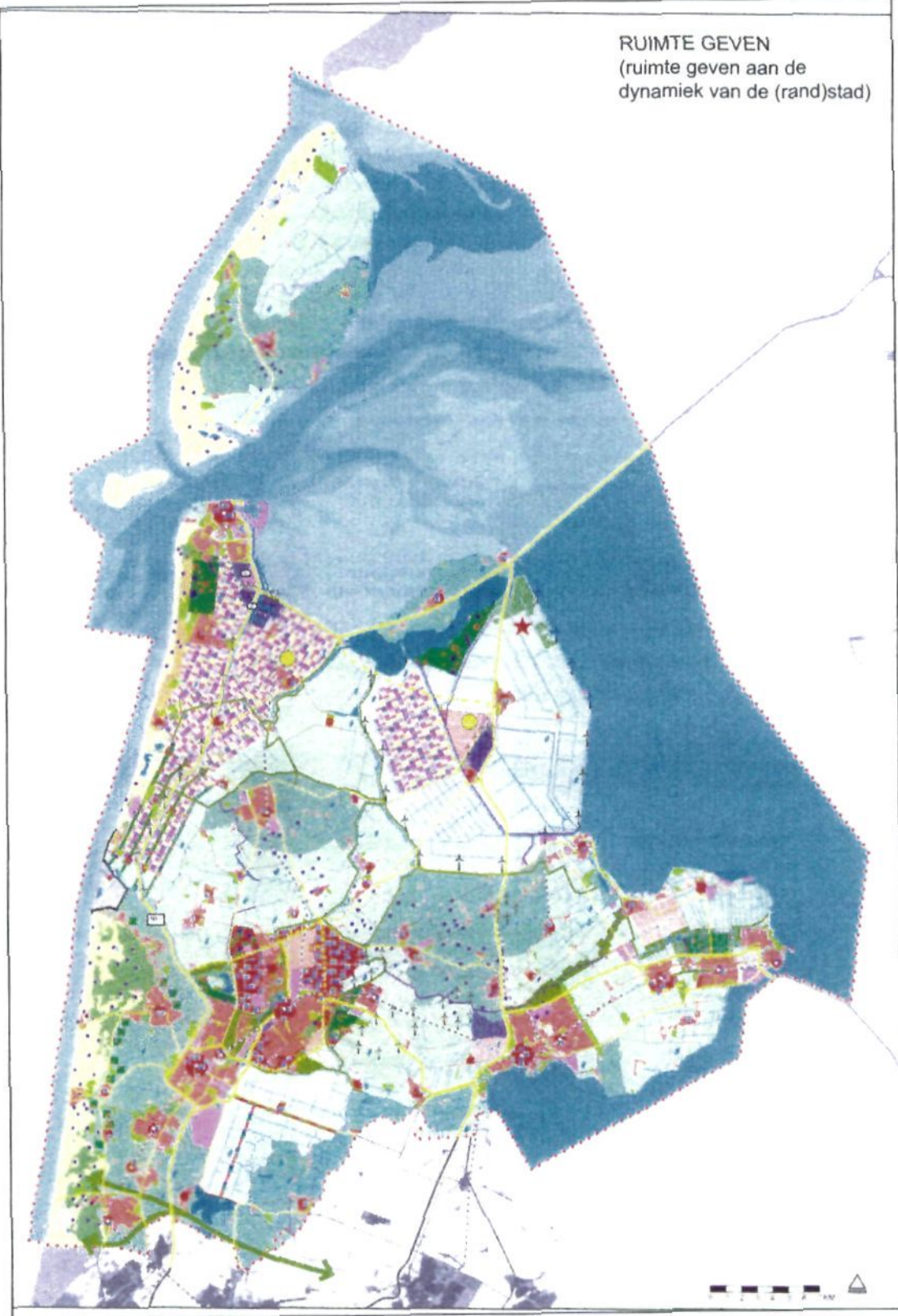
Glastuinbouw die het zuiden wegens ruimtegebrek verlaat wordt opgevangen in Noord-Holland Noord.

Ruimte Sparen

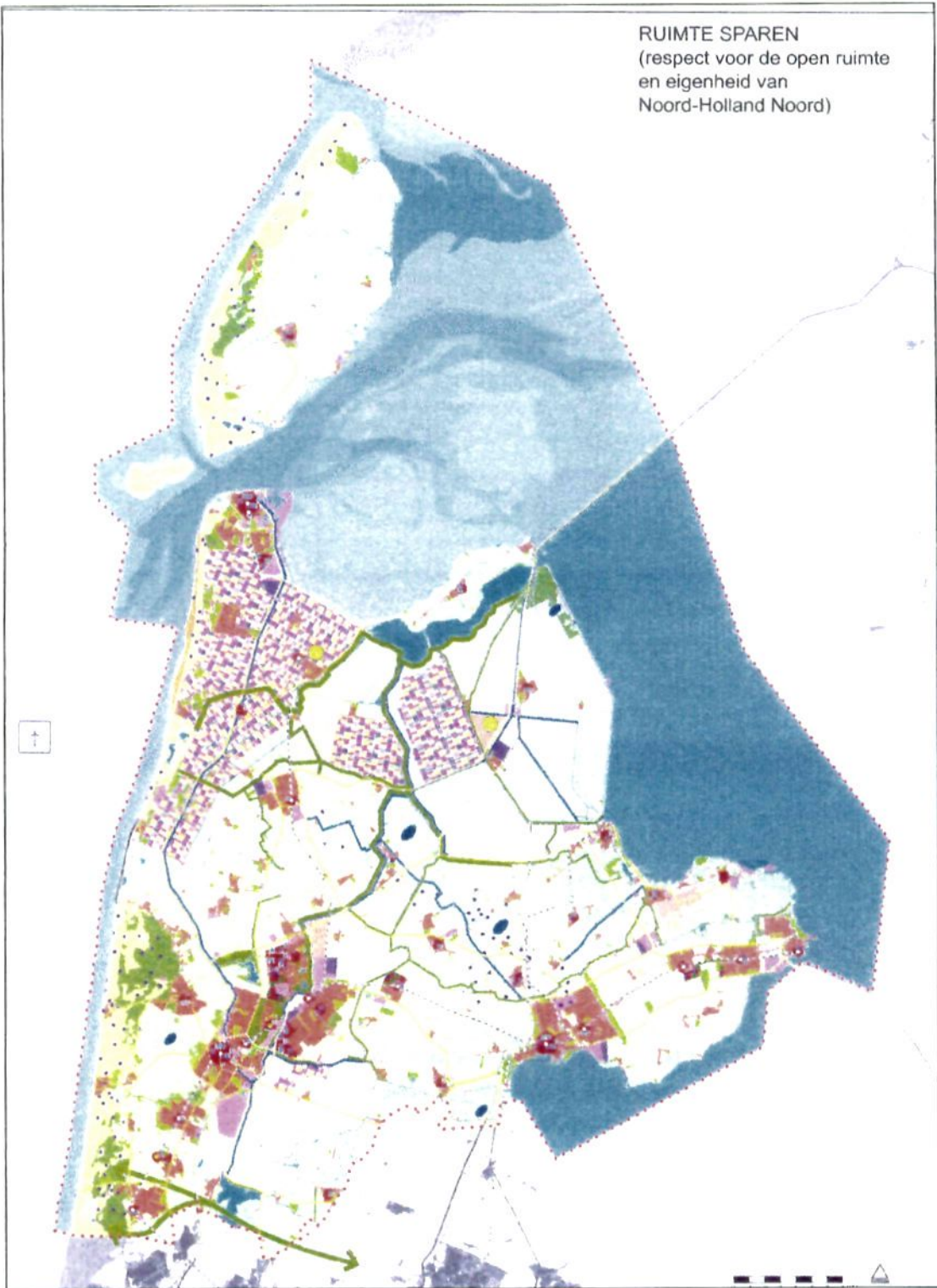
De belangrijkste gedachte in dit scenario is dat Noord-Holland Noord open gehouden moet worden. De bestaande identiteit van Noord-Holland Noord moet gerespecteerd worden. In dit scenario ligt de nadruk op de huidige kwaliteit. De landbouw speelt een belangrijke rol bij de aanpak van de gebiedseigen kansen. Het landbouwbeleid is gericht op een zo groot mogelijk rendement. Niet de Randstad, maar de eigen potenties bepalen de groei van economische sectoren. De fijnmazige infrastructuur moet worden aangepakt en spoorwegen worden zeer belangrijke dragers van ontwikkelingen. Voor de woningbehoefte van de eigen bevolking wordt geconcentreerd gebouwd in en aan bestaande hoofdkernen. Daarnaast worden voor extra groei de mogelijkheden om bij OV-stations te bouwen benut. Zo ontstaat verdichting van functies en behoudt het landelijk gebied haar openheid.

RUIMTE GEVEN
(ruimte geven aan de
dynamiek van de (rand)stad)

RUIMTE SPAREN
(respect voor de open ruimte
en eigenheid van
Noord-Holland Noord)

	Zeewaartse kustverdediging		Recreatiegebieden (rond steden)		Bedrijventerrein (in hoofdkernen en (inclusief kantoren) bij stations)
	Water vasthouden in de hoog gelegen gebieden (met kwelscherm)		Permanente bollenteelt		Agribusiness-centrum
	Waterberging in (tussen)boezems		Glastuinbouw (uitbreiding)		Windmolens in de Noordzee (locatie indicatief)
	Voorraadberging		Hoofdkern (in- en uitbreiding voor eigen behoefte wonen/werken)		
	Accent op regionale wegen		Uitbreidingen stedelijk gebied voor eigen behoefte (35 won/ha en werken)		
	Accent op trein en Interliner		Stedelijk centrum (groei voor eigen behoefte en extra groei)		
	Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS)		Hoofdkern met station (in- en uitbreiding voor eigen behoefte/ extra groei)		
	Robuuste natuur (koppelen aan PEHS)		Kansrijke locatie nieuw station (uitbreiding wonen/werken)		
	Robuuste ecologische verbinding "Kust tot kust"		extra groei bij stations (35 woningen/ha)		

Wat betekenen de twee scenario's voor de 9 kernopgaven?

De provincie ziet voor de regio Noord-Holland Noord tot 2030 negen kernopgaven. Hieronder is per kernopgave gekeken naar het oplossend vermogen van de twee scenario's.

Achterblijvende economische groei

Beide scenario's hebben een forse groei van de economie tot gevolg. Ruimte Geven nog meer dan Ruimte Sparen. Het Bruto Regionaal Product per hoofd van de bevolking stijgt en het aantal arbeidsplaatsen per hoofd van de beschikbare beroepsbevolking stijgt eveneens. Doordat de werkgelegenheid sterker stijgt dan de beroepsbevolking zal de woon-werkbalans meer in evenwicht komen dan nu het geval is. Dit geldt met name voor Ruimte Geven. Het opvangen van mensen uit de Randstad die in de regio willen komen wonen is daarbij wel een voorwaarde: zonder extra bevolking ontstaat er namelijk een overschot aan werkgelegenheid.

Verslechterende externe bereikbaarheid

In de toekomst zal de externe bereikbaarheid vooral tijdens de spitsperiodes verslechteren, ondanks de inspanningen van de twee scenario's. Een aantal wegen is in de autonome ontwikkeling tot 2030 al zo vol dat de extra capaciteit in beide scenario's naar verwachting opgesoupeerd zal worden door het hoge verkeersaanbod en de verkeersaantrekkende werking.

De autonome ontwikkeling is dus sterk bepalend voor de mate van bereikbaarheid in beide scenario's.

De waterproblematiek

Beide scenario's leveren een positieve bijdrage aan de waterproblematiek. Ruimte Geven onderscheidt zich positief van Ruimte Sparen. Het flexibele fijnmazige systeem in Ruimte Geven leent zich goed voor maatwerk per polder om problemen aan te pakken. Het systeem van functiescheiding en grootschalige aanpak van de waterproblemen in Ruimte Sparen past minder goed bij de uitgangspunten en gedachten van "Waterbeheer in de 21ste eeuw". Op langere termijn is het de vraag of dit een duurzaam systeem is. Aanleg van het Wieringerrandmeer is een vereiste voor beide scenario's.

Grotere internationale concurrentie in de landbouw

De arealen van teelten met een hoge toegevoegde waarde (bollen en glas) nemen sterk toe in beide scenario's. De centrumfuncties die de huidige bollenteelt en glastuinbouw vervullen worden hierdoor verder versterkt en de landbouwsector zal als geheel beter het hoofd kunnen bieden aan de groeiende internationale concurrentie. Verschil tussen beide scenario's zit met name in het watersysteem: in Ruimte Geven zal de landbouw grote veranderingen doormaken om zich aan te passen aan het watersysteem, terwijl in Ruimte Sparen het watersysteem ten dienste van de landbouw wordt ingericht.

Voorzieningen voor ouderen blijven achter

In Ruimte Geven wordt minder sturing aan voorzieningen voor ouderen gegeven dan in Ruimte Sparen. Doordat er meer ruimte is voor uitbreiding van kernen in Ruimte Geven wordt de omvang van het verzorgingsgebied van voorzieningen vergroot waardoor de levensvatbaarheid wordt versterkt. De daadwerkelijke aanwezigheid van voorzieningen is echter afhankelijk van de markt en hiermee dus niet gegarandeerd. In Ruimte Sparen zal in de hoofdkernen het voorzieningenniveau goed zijn. In de kleinere kernen (die niet mogen groeien in Ruimte Sparen) zullen ouderen door het wegvallen van voorzieningen minder over voorzieningen in hun directe omgeving kunnen beschikken; ze zijn aangewezen op de hoofdkernen. Wel zijn de voorzieningen in de hoofdkernen in dit scenario goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

Achterblijven van stedelijk gebied

In beide scenario's wordt geïnvesteerd in het stedelijk gebied. Door het concentreren van nieuwbouw in de steden en geen ruim aanbod aan aantrekkelijke en goedkope locaties buiten of aan de randen van de steden te creëren, zal stedelijke vernieuwing in Ruimte Sparen meer worden gestimuleerd dan in Ruimte Geven. In Ruimte Geven mag overal waar een behoefte is uitbreiding plaatsvinden, met onderlinge concurrentie om bedrijven en bewoners als gevolg. Beide scenario's hebben hun goede en slechte kanten als het gaat om het oplossen van tekorten en overschotten aan bepaalde woonmilieus.

Afnemend voorzieningenniveau in de kleine kernen

In Ruimte Geven hebben voorzieningen als winkels en scholen in kleine kernen op het eerste gezicht een grotere levensvatbaarheid dan in Ruimte Sparen, omdat deze kernen mogen groeien en het draagvlak daarmee wordt vergroot. In Ruimte Sparen mogen de kleine kernen niet groeien. Het is echter de vraag of uitbreiding zoden aan de dijk zet; schaalvergroting, specialisatie en automatisering zijn krachtige economische trends die het aanbod van voorzieningen in kleine kernen blijven onder druk zullen zetten. Door investeringen in het regionale wegennet en het openbaar vervoer zijn voorzieningen in de grotere kernen in Ruimte Sparen beter bereikbaar dan in Ruimte Geven.

Versnippering van natuur en landschap

Vanuit natuur gaat de voorkeur uit naar Ruimte Geven, omdat dit scenario grote kansen biedt voor ontwikkeling van interessante natuur. Er zijn kansen voor uitbouw van de duinen, creatie

van natte zoete natuur en creatie van brakke natuur. Ruimte Sparen zorgt vooral voor behoud. Vanuit landschap scoort Ruimte Sparen beter. De scenario-elementen sluiten beter aan bij het bestaande landschap; de openheid wordt minder aangetast door onder andere woningen, bedrijventerreinen en windturbines.

Duurzaamheid onder druk

In beide scenario's neemt de milieudruk niet af. In het scenario Ruimte Geven wordt meer verkeer gegenereerd en worden meer bedrijventerreinen gebouwd. Hierdoor zal de milieubelasting in dit scenario groter zijn.

Belangrijke uitkomsten van de evaluatie: bouwstenen voor het Ontwikkelingsbeeld

De Integrale Toets heeft geresulteerd in een aantal bouwstenen voor het Ontwikkelingsbeeld. Als bouwstenen zijn kansen, aandachtspunten en valkuilen per onderwerp onderscheiden.

Economie en sociale aspecten

De economie, ook die van Noord-Holland Noord, ontwikkelt zich richting een diensten- en kenniseconomie. Hier liggen grote kansen. De diensten- en kenniseconomie kent een sterke koppeling met de steden. Stedelijke vernieuwing wordt gestimuleerd door nieuwbouw in de steden te concentreren en geen ruim aanbod aan aantrekkelijke en goedkope locaties buiten of aan de randen van de steden te creëren ("relatieve schaarste"). Op deze manier wordt ook segregatie tegengegaan. De bereikbaarheid van de steden staat onder druk en komt in de toekomst verder onder druk te staan. Dit vraagt om investeringen in weginfrastructuur, maar ook het aanbieden van een alternatief. De verwachting is namelijk dat extra investeringen in weginfrastructuur niet alle problemen oplossen. Bij grootschalige ontwikkeling van het HAL-gebied ligt een grootstedelijk openbaar vervoersysteem daar voor de hand.

Economie en wonen en werken

Op korte termijn is werkgelegenheidsgroei in Noord-Holland Noord dringend gewenst. Echter op lange termijn zal een te snelle groei zichzelf tegenwerken, omdat qua aantal de beroepsbevolking dan niet meer kan voorzien in de vraag (vanwege vergrijzing). Het beste kan dan ook gekozen worden voor een op lange termijn gematigd scenario wat betreft economische groei en werkgelegenheid. Balans tussen werkgelegenheid en beroepsbevolking ontstaat dan vanzelf. De meest grote en duurzame economische groei komt uit de regio zelf. De volgende vier sectoren zijn als kansrijk uit de evaluatie naar voren gekomen:

- diensten/kennis. Deze sector kent een sterke koppeling met de steden (zie hiervoor);
- landbouw. De landbouw doet het de laatste jaren goed in Noord-Holland Noord. Speerpunten zijn de bollenteelt en glastuinbouw;
- offshore. Een nieuwe zeehaven in Den Helder is kansrijk voor verbreding van de traditionele offshore keten met nieuwe functies;
- toerisme/recreatie. Deze sector blijft een groeier.

Dynamiek in de landbouw

Door de toename van arealen en teelten met een hoge toegevoegde waarde (bollenteelt en glastuinbouw) krijgt de landbouw een duidelijke impuls. De waterproblematiek zal wel een steeds belangrijkere rol gaan spelen. In grote delen van Noord-Holland Noord zal het op termijn steeds meer inspanning, energie en geld kosten om vanuit het watersysteem de goede voorwaarden te scheppen voor een gezonde agrarische bedrijfsvoering. De meest ongunstige delen moeten op termijn gemeden worden. Grootschalige bollenteelt in de Wieringermeer is alleen verantwoord indien het Wieringerrandmeer wordt aangelegd. Aandachtspunt nu en in de toekomst blijft de hoge belasting van meststoffen in met name het groeiseizoen van de bollenteelt. Alleen zuivering via helofytenfilters of andere technieken kan dit probleem oplossen. Ook het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in zowel bollenteelt als volle

grondstuinbouw blijft een aandachtspunt. Bij de uitbreiding van de glastuinbouw moet worden voldaan aan de afspraken die zijn gemaakt in het Glastuinbouw Milieuconvenant (GLAMI).

Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen

Goede toeristisch-recreatieve voorzieningen zijn belangrijk voor de eigen bevolking, maar ook voor externen. Verschillende oplossingsrichtingen zijn mogelijk. Zo is het goed stedelijke uitleg in ruimtelijke samenhang te ontwikkelen met recreatiegebieden, zodat de nieuwe bewoners nabij hun woonomgeving kunnen recreëren. Dit geldt vooral ook bij compacte steden (de mogelijkheden om in de in- en uitbreidingen groen te realiseren zijn daar beperkter). Veel mensen zullen ook willen recreëren in het landelijk gebied. Met name koppeling van recreatieve functies aan het watersysteem is daarbij kansrijk. Aandachtspunt is de inrichting van het landelijk gebied; deze moet voldoende recreatieve kwaliteit hebben en goed toegankelijk zijn. Dit laatste kan bijvoorbeeld door oude paden te gebruiken. Grote publiekstrekkingen als de kuststrook, binnenwateren en IJsselmeerkust moeten minimaal worden behouden en waar mogelijk worden ontwikkeld. Een goede bereikbaarheid (vooral tijdens piekmomenten) is daarbij belangrijk. Zoals hiervoor aangegeven is de toerisme/recreatie-sector een kansrijke economische groeisector voor Noord-Holland Noord. Toeristisch-recreatieve voorzieningen kunnen inkomsten genereren en dit biedt ook kansen om voorzieningen in kleine kernen op peil te houden. De huidige praktijk wijst uit dat kleine kernen bij gebieden en langs routes een impuls krijgen.

Inpassing natuur en landschap

Hoewel uitgangspunt voor het Ontwikkelingsbeeld is dat geen direct ruimtebeslag in zogenaamde “nee-tenzij-gebieden” (gebieden met een zware natuur- en milieubescherming) plaatsvindt, kan verstoring van natuur optreden. Uit de analyse blijkt dat met name verstoring van natuur langs infrastructuur (hoofdwegen, onderliggende wegen en railwegen) een gevaar vormt. Het nemen van maatregelen is op deze plekken gewenst. Andere activiteiten met potentieel een effect op natuur zijn windturbines (met name in relatie tot vogels) en glastuinbouw, als gevolg van licht. Voor de landschappelijke inpassing geldt dat ruimte voor woningbouw en bedrijvigheid in de bestaande kernen gevonden kan worden (inbreiding in plaats van uitbreiding). Als uitbreiding aan de orde is, moeten de meest kwetsbare gebieden ontzien worden: het open landschap van Noord-Holland Noord. Ruimte Geven, en in mindere mate Ruimte Sparen, situeren scenario-elementen in het open landschap: woningbouw (inclusief een aantal woonlandschappen), bedrijventerreinen, windturbines en infrastructuur. Bollenteelt lijkt in eerste instantie goed te combineren met openheid. De benodigde (grote) loodsen voor de bollenteelt zijn wel een aandachtspunt.

Watersysteem

Vanuit de principes van “Waterbeheer in de 21ste eeuw” verdient het streven naar zoveel mogelijk vasthouden van water de voorkeur. Dit kan op de plekken waar de ondergrond zich door ligging, samenstelling en omvang goed leent (speerpunten: duinen en Kreekrug). Het is wel de vraag of het vasthouden van water overal in het gebied te realiseren valt en voldoende is om in de toenemende waterbehoefte te voorzien (vanuit de landbouw). In het bijzonder in de droogmakerijen en het veenweidegebied is het de verwachting dat het systeem niet toereikend is en dat er enkele aanvullende grootschalige waterbergingslokalities nodig zijn. Deze hebben als nadeel dat er met water “gesleept” wordt wat energie en kosten met zich meebrengt en tot menging van water van verschillende kwaliteiten leidt. Wat betreft wateroverlast moeten de natuurlijke verzamelplaatsen zoveel mogelijk worden ontzien als het gaat om bebouwing of andere kwetsbare stedelijke functies. Voorbeelden hiervan zijn de Leekerlanden, Boekelermeer en gebieden ten noorden van Alkmaar. Als gevolg van zeespiegelstijging en bodemdaling zal de brakke kwel toenemen. Een laag peilbeheer ten behoeve van een optimaal functionerende landbouw zal dit effect nog versterken. Gevolg is een toenemende waterbehoefte om het systeem “door te spoelen” en dit vergroot de

hoeveelheid water die moet worden uitgeslagen. Aanbevolen wordt om op termijn de meest ongunstige delen te mijden voor intensieve agrarische functies.

Energie en CO₂

Vanwege nieuwe economische ontwikkelingen zal er een groei optreden in CO₂-uitstoot. Verschillende sectoren dragen hieraan bij. Vanuit dit oogpunt is uitbreiding van glastuinbouw niet aan te bevelen. De in de scenario's Ruimte Geven en Ruimte Sparen voorgestelde windenergievermogens zijn aan de ruime kant (1.600 MW respectievelijk 1.400 MW) in het licht van het provinciale doel (730 MW). Gezien de impact van windturbines (qua landschap, natuur en hinder) is het raadzaam de hoeveelheid windenergievermogen in het Ontwikkelingsbeeld af te stemmen op het provinciale doel. Wel dient rekening gehouden te worden met enige reserve om ontwikkelingsproblemen op te kunnen opvangen. Situering van windturbines in een grotendeels open gebied als Noord-Holland Noord vraagt om een zorgvuldige inpassing, waarbij per locatie de (on)mogelijkheden worden bekeken.

Biodiversiteit

De duinen, de brak waterecosystemen en de natte (zoete) natuur zijn voor Noord-Holland Noord karakteristieke ecosystemen. Om tot interessante natuurontwikkeling te komen kunnen de kansen voor combinatie van water en natuur benut worden. Ruimte Geven geeft een aantal voorbeelden hiervan. Het watersysteem is in dit scenario geënt op het zoveel mogelijk vasthouden van water in de brongebieden. Dit gaat gepaard met vernatting van de randen van deze gebieden. Dit biedt goede kansen voor creatie van natte natuur. Deze kansen doen zich in het bijzonder voor achter de duinen en rond de Kreekrug. In verband met zeespiegelstijging en bodemdaling zijn kustverdedigingsmaatregelen noodzakelijk. Deze kunnen zeewaarts of landinwaarts worden genomen. Het nemen van landinwaartse maatregelen biedt de mogelijkheid de duinen verder te ontwikkelen. De waterkwaliteit is een aandachtspunt voor behoud en ontwikkeling van natuur. Ten aanzien hiervan zou water van verschillende kwaliteit gescheiden moeten blijven.

Leefbaarheid

De leefbaarheid van Noord-Holland Noord wordt bepaald door een scala aan factoren. In de evaluatie is gekeken naar hinder, segregatie, bereikbaarheid, groen/recreatieve voorzieningen en voorzieningen. De meeste van deze factoren komen aan de orde op andere plaatsen in deze samenvatting. Als belangrijkste potentiële hinderbronnen in de scenario's zijn verkeer (met name geluidhinder), glastuinbouw (lichthinder) en windturbines (met name hinder door geluid en slagschaduw) onderscheiden. Algemene aanbeveling is om hinder te voorkomen; verschillende maatregelen zijn mogelijk (bijvoorbeeld geluidsschermen, variabele verlichtingsniveaus en afstand aanhouden tot gevoelige bestemmingen).

Externe en interne bereikbaarheid

De bereikbaarheid van vele kernen (groot en klein) staat onder druk en komt in de toekomst verder onder druk te staan. De problemen nemen toe door mobiliteitsgroei. Alleen door een pakket van maatregelen kan de bereikbaarheid op peil worden gehouden. Investerings in wegen zijn zondermeer noodzakelijk voor de A9 en A7 (de wegen naar het zuiden), de wegen rondom Alkmaar, de N45 (de weg naar Schagen) en de N506 (de weg tussen Hoorn en Enkhuizen), omdat deze wegen al in 2020 een slechte I/C-verhouding (intensiteit op de weg in verhouding tot de capaciteit van de weg) hebben. Tussen 2020 en 2030 en als gevolg van scenario-elementen raken diverse andere wegen vol. Investeren betekent niet alleen uitbreiding van wegen, maar ook aanpassing van kruispunten. Dit laatste speelt met name op provinciale wegen; gelijkvloerse kruisingen zorgen daar nogal eens voor problemen en veroorzaken doorstromingsproblemen. Extra investeringen in de wegen bieden niet per definitie soelaas, omdat het wegverkeer daardoor namelijk meer wordt gefaciliteerd en de intensiteiten zullen extra toenemen (verkeersaantrekkende werking). Er zal dan ook een alternatief geboden moeten worden.

Faseerbaarheid, flexibiliteit en stuurbaarheid

Over het geheel genomen biedt Ruimte Geven de meeste ruimte en flexibiliteit voor gefaseerde uitvoering van de plannen wat betreft het watersysteem en Ruimte Sparen het meest voor woningbouw. Voor beide is de aanleg van het Wieringerrandmeer een vereiste vanwege de "watervraag"; andere ruimtelijke plannen staan of vallen hiermee. Wat betreft de infrastructuur verschillen de scenario's niet erg in hun afhankelijkheid van een tijdige ontwikkeling hiervan en valt er weinig te faseren. Aanbevolen wordt om wonen, werken en voorzieningen gelijktijdig te ontwikkelen. In de praktijk blijkt dat eerst wonen en werken tot stand komen en zijn mensen afhankelijk van de auto en voorzieningen elders. Pas later volgen voorzieningen als openbaar vervoer en winkels. De vraag is of mensen dan nog uit de auto te krijgen zijn. Het scenario Ruimte Sparen is beter toegerust om een minder draagvlak ten aanzien van openbaar vervoer op te vangen dan het scenario Ruimte Geven.

Het risico bestaat dat als de overloop achterwege blijft in beide scenario's elementen achterwege kunnen blijven en onder druk komen te staan. Om hier flexibel mee om te kunnen gaan kunnen bij een mindere opgave als eerste de meest geschikte locaties ontwikkeld worden en controversiële locaties achterwege blijven. Het scenario Ruimte Sparen is minder kwetsbaar voor een tegenvallende economie dan het scenario Ruimte Geven. Het scenario Ruimte Sparen is tevens meer toegerust om een grotere vraag naar centrumstedelijke woningen op te vangen dan het scenario Ruimte Geven. Mocht de landbouw wegvallen uit het gebied, dan biedt het scenario Ruimte Geven meer nieuwe dragers van het landschap dan het scenario Ruimte Sparen. De nieuwe dragers van het scenario Ruimte Geven kunnen wel op gespannen voet met de openheid van het gebied staan.

De stuurbaarheid van de ontwikkelingen is relatief beperkt: voor veel zaken, zoals investeringen in natuur (ecologische hoofdstructuur), landinrichting en waterbeheersing is de provincie afhankelijk van andere partijen (andere overheden, maar ook marktpartijen). De stuurbaarheid van het scenario Ruimte Sparen is voor de provincie groter dan het scenario Ruimte Geven. Zo is de provincie voor plaatsing van windturbines in het scenario Ruimte Geven volledig afhankelijk van rijk en private partijen. In het scenario Ruimte Sparen kan de provincie zelf sturen, waarbij zij voor daadwerkelijke realisatie is aangewezen op private partijen. Dit laatste geldt voor beide scenario's voor wat betreft verstedelijking.

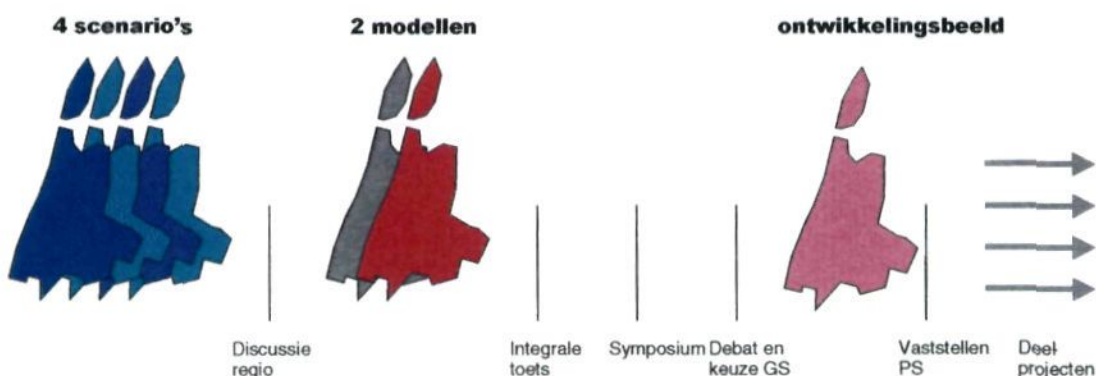
1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Dit rapport beschrijft de uitkomsten van de Integrale Toets van de twee scenario's "Ruimte Geven" en "Ruimte Sparen". Deze toets is uitgevoerd in het kader van de voorbereiding van het "Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord".

De provincie Noord-Holland bereidt het "Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord" voor. Dit beschrijft wat er met de ruimte in Noord-Holland Noord¹ tot het jaar 2030 mag gebeuren. Het Ontwikkelingsbeeld is weliswaar een streekplan in de zin van de (huidige) Wet op de Ruimtelijke Ordening maar in een iets andere stijl dan gebruikelijk: het beoogt een leidraad te zijn voor een strategie voor planologisch toezicht. Het Ontwikkelingsbeeld is niet in de eerste plaats een plannend en toetsend document, maar vooral een op hoofdlijnen sturende visie voor de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen op de lange termijn die samen met de andere overheden en maatschappelijke organisaties moet worden uitgevoerd.

Ter voorbereiding op het Ontwikkelingsbeeld heeft de provincie in de nota "Ruimte in verandering, ruimte voor verandering" vier ruimtelijke scenario's uitgewerkt. Deze scenario's bouwen ieder voort op een maatschappelijke trend. Discussie met de regio heeft geleid tot twee realistische scenario's: "Ruimte Geven" en "Ruimte Sparen". Grofweg verschillen de scenario's Ruimte Geven en Ruimte Sparen in de hoeveelheid ruimte die beschikbaar wordt gesteld voor de dynamiek vanuit de Randstad. Bij Ruimte Geven is dat meer dan bij Ruimte Sparen. De ruimtelijke elementen waaruit deze scenario's bestaan staan samen met het streefbeeld dat ze voor ogen hebben uitgebreid beschreven en verbeeld in het rapport. Voor het provinciaal bestuur zijn deze twee scenario's de basis voor het besluit over het definitief vast te stellen Ontwikkelingsbeeld. In het onderstaand figuur is het (te) doorlopen proces schematisch weergegeven.

¹ Het gaat om het gebied met grofweg als zuidgrens het gebied ten zuiden van Castricum, de zuidgrens van de polder De Schermer en de noordgrens van de polder De Beemster, inclusief Texel.

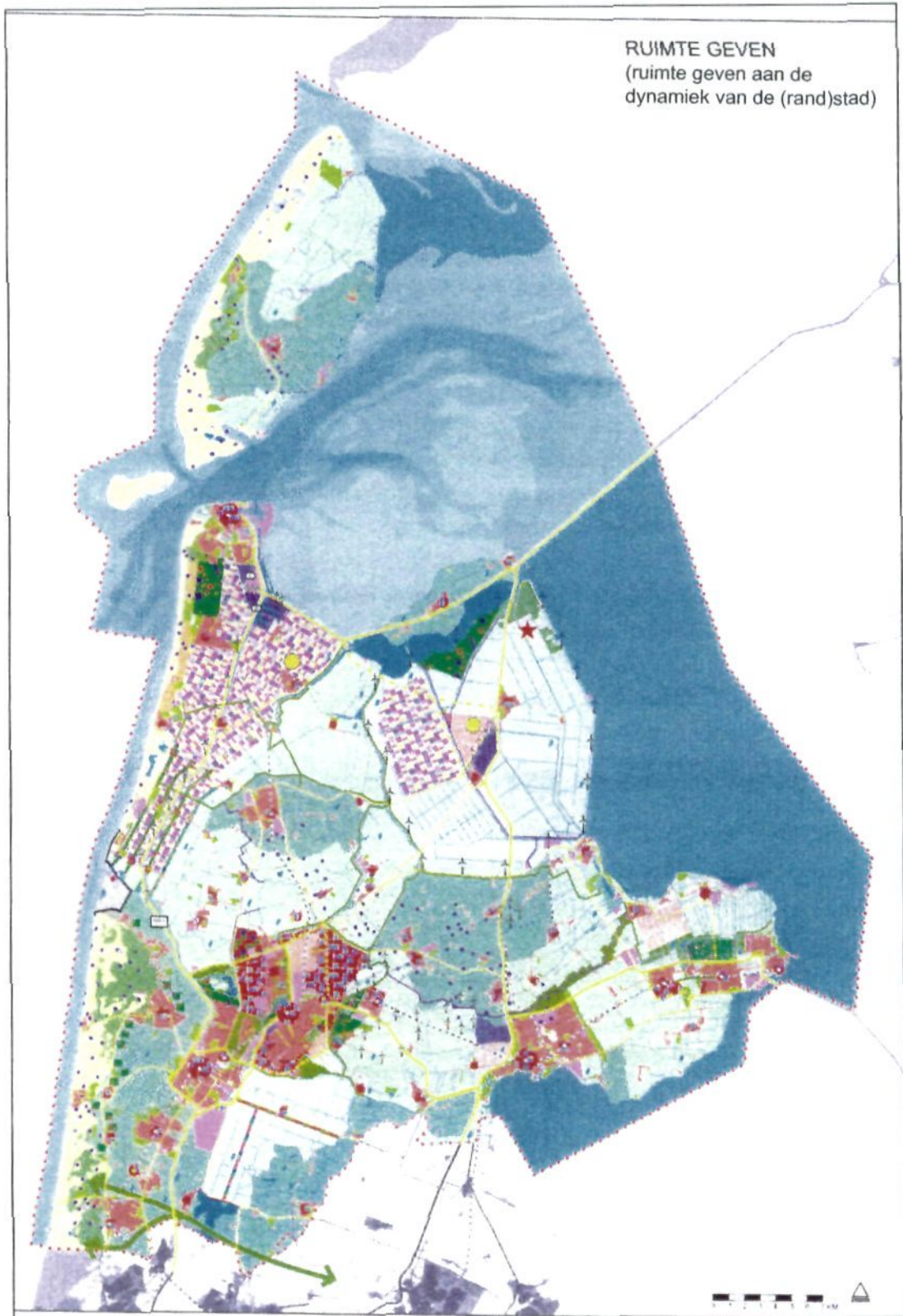
Om van de twee scenario's tot het "Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord" te komen, is onder andere deze Integrale Toets uitgevoerd.

Samengevat zien de scenario's er als volgt uit:

Ruimte Geven

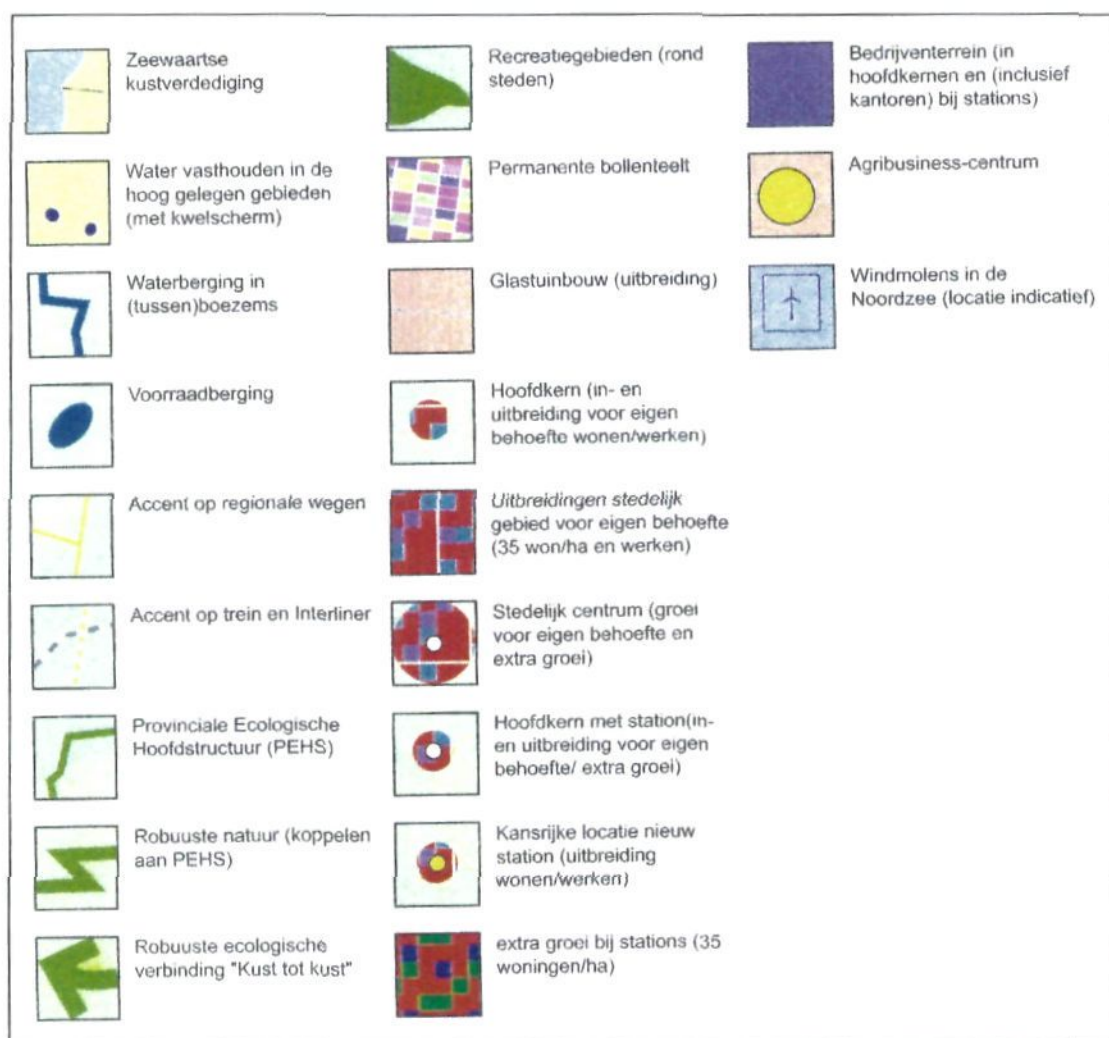
De belangrijkste gedachte achter dit scenario is dat er tot 2030 ruimte gegeven moet worden aan de druk vanuit de Randstad. Noord-Holland Noord kan op die manier gaan profiteren van de kracht van de economie van de Randstad. Ten aanzien van wonen zal meer ingespeeld worden op de vraag van de consument, ook die uit de Randstad. Dit houdt in: meer ruimte voor de wensen van ouderen en meer ruimte voor de vraag naar wonen in kleinere kernen en naar ruime groene woongebieden. Rond Alkmaar ontstaat een groot stedelijk knooppunt met ruimte voor recreatie en diverse voorzieningen. Weginfrastructuur is een belangrijk aandachtspunt. In de landbouwsector zal er verbreding van de bedrijfsvoering zijn. Glastuinbouw die het zuiden wegens ruimtegebrek verlaat wordt opgevangen in Noord-Holland Noord.

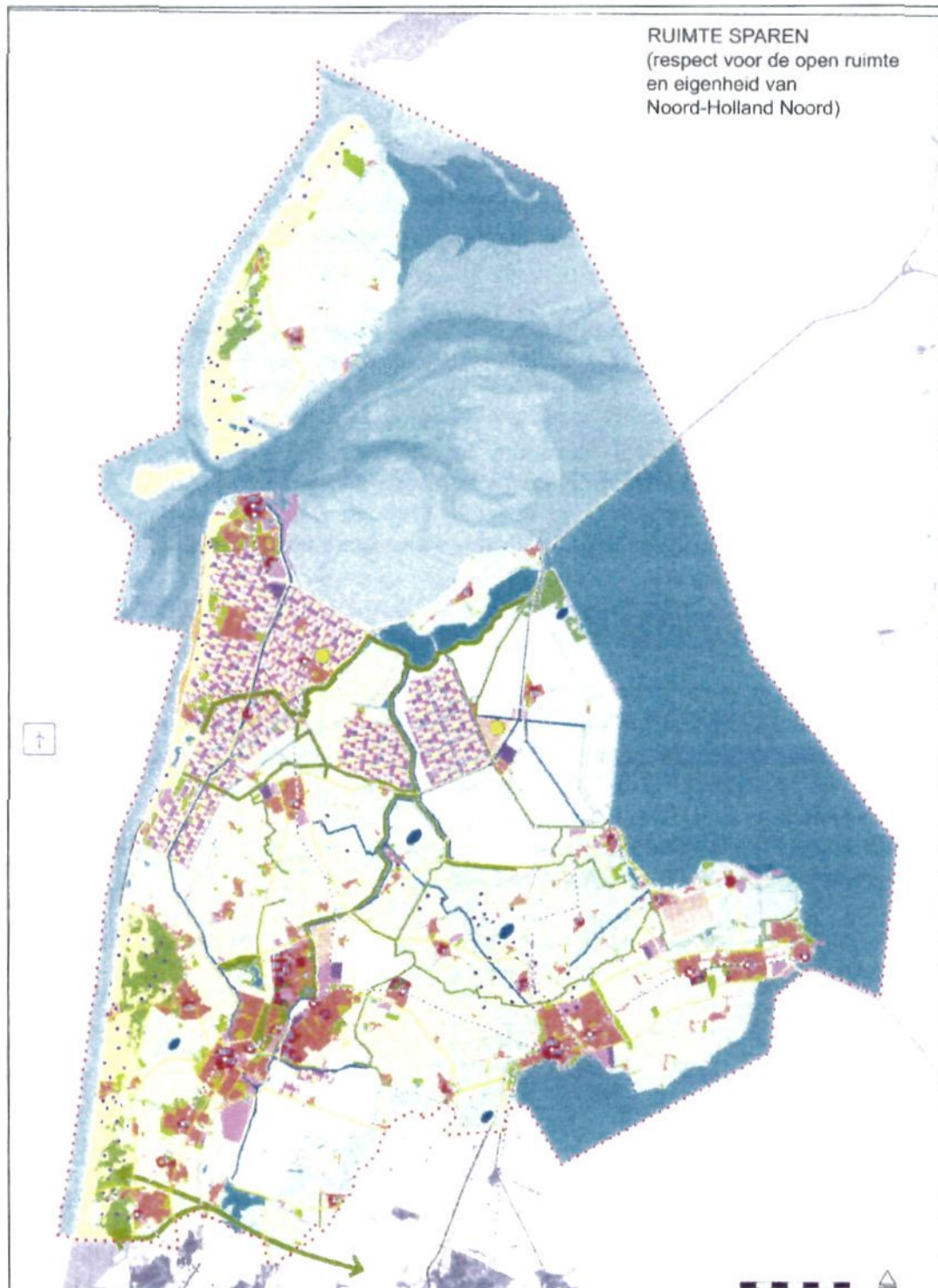
	Landwaartse kustverdediging		Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS)		Secundaire kern (in- en uitbreiding voor eigen behoefte wonen/werken)
	Water vasthouden in de hoog gelegen gebieden		Robuuste ecologische verbinding "Kust tot kust"		Uitbreidingen stedelijk gebied voor eigen behoefte (25 won/ha en werken)
	Kleinschalige piekberging		Recreatiegebieden (rond steden)		extra groei HAL-gebied (40 woningen/ha)
	Vasthouden water in haarvaten (op polder niveau)		Permanente bollenteelt		Woonlandschappen (15 woningen/ha)
	Accent op rijkswegen en regionale wegen		Glastuinbouw (uitbreiding)		Bovenregionaal bedrijventerrein (in HAL-gebied inclusief kantoren)
	Alternatieve verbinding Den Helder - A7		Kansen voor verbrede landbouw (in combinatie met beheer landschap)		Agribusiness-centrum (gele stip) / grootschalige attractie (rode ster)
	Opwaardering N9		Stedelijk centrum (inbreiding voor eigen behoefte wonen/werken/centrum)		Lucht- en Zeehaven Den Helder
	Rondje HAL-stad		Hoofdkern (in- en uitbreiding voor eigen behoefte wonen/werken)		Windmolenpark
	Natuurontwikkeling (brakke milieus)		Kansrijke locatie nieuw station (uitbreiding wonen/werken)		

Ruimte Sparen

De belangrijkste gedachte in dit scenario is dat Noord-Holland Noord open gehouden moet worden. De bestaande identiteit van Noord-Holland Noord moet gerespecteerd worden. In dit scenario ligt de nadruk op de huidige kwaliteit. De landbouw speelt een belangrijke rol bij de aanpak van de gebiedseigen kansen. Het landbouwbeleid is gericht op een zo groot mogelijk rendement. Niet de Randstad, maar de eigen potenties bepalen de groei van economische sectoren. De fijnmazige infrastructuur moet worden aangepakt en spoorwegen worden zeer belangrijke dragers van ontwikkelingen. Voor de woningbehoefte van de eigen bevolking wordt geconcentreerd gebouwd in en aan bestaande hoofdkernen. Daarnaast worden voor extra groei de mogelijkheden om bij OV-stations te bouwen benut. Zo ontstaat verdichting van functies en behoudt het landelijk gebied haar openheid.

Doel Integrale Toets

Evaluatie van de twee scenario's "Ruimte Geven" en "Ruimte Sparen" om bouwstenen te genereren voor het Ontwikkelingsbeeld en als hulpmiddel bij de besluitvorming.

1.2 Relatie met Europese richtlijn “Beoordeling van de milieugevolgen van bepaalde plannen en programma’s”

De Europese richtlijn “Beoordeling van de milieugevolgen van bepaalde plannen en programma’s” is door de Europese Raad en het Europees Parlement in juni 2001 vastgesteld. Deze richtlijn dient nog in Nederlandse wet- en regelgeving te worden geïmplementeerd. Vanaf 2006 wordt het in het kader van deze Europese richtlijn in Nederland verplicht milieueffectrapportage (m.e.r.)² voor plannen en programma’s uit te voeren.

Omdat voor ontwikkeling van nieuw beleid (in dit geval het Ontwikkelingsbeeld) geen m.e.r.-plicht geldt en om ervaring op te doen met de toepassing van de richtlijn, heeft de provincie Noord-Holland besloten tot –vooruitlopend op implementatie van de richtlijn– het inbouwen van een Integrale Toets in het planproces richting het Ontwikkelingsbeeld. Zij heeft hierbij een aantal elementen uit de m.e.r.-procedure overgenomen. Een voorbeeld hiervan is de advisering tijdens het traject door de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage. De Integrale Toets kan voor de provincie leerpunten opleveren voor zowel de methodische als de procesmatige invulling van de evaluatie van plannen en programma’s.

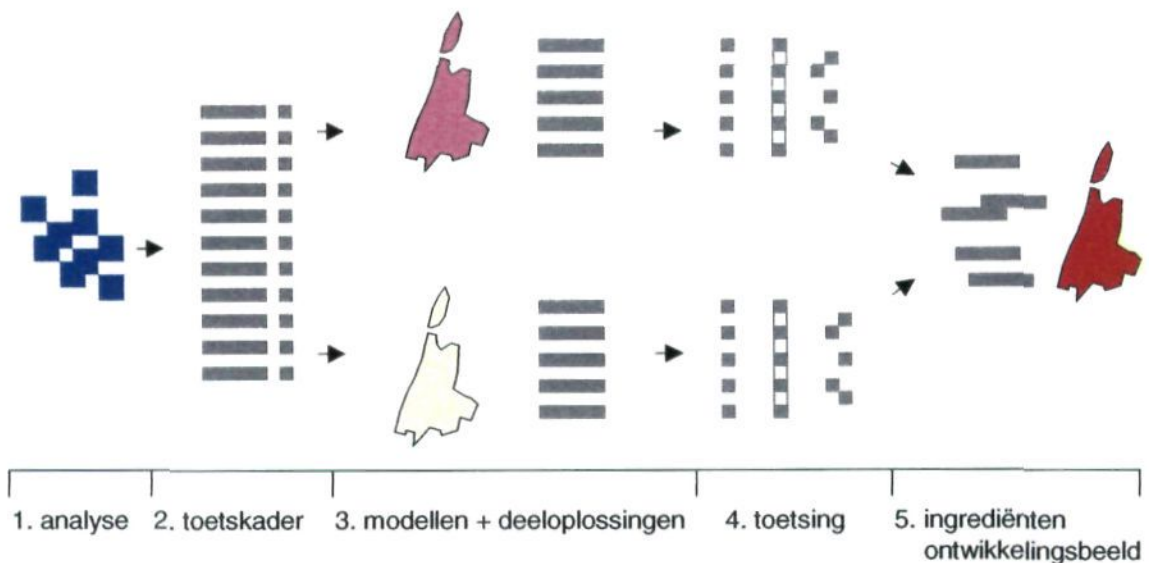
1.3 Aanpak van de Integrale Toets

Doel van de Integrale Toets is om de twee scenario’s “Ruimte Geven” en “Ruimte Sparen” te evalueren om bouwstenen te genereren voor het Ontwikkelingsbeeld en als hulpmiddel bij de besluitvorming. In de aanpak stonden twee onderdelen centraal:

- analyse doelbereik (probleemoplossend vermogen) en effecten van de twee scenario’s;
- kwalitatief oordeel over de scenario’s: consistentie per scenario en totaalbeeld van de scenario’s qua inhoud en richting realisatie.

In de volgende figuur is de aanpak van de Integrale Toets schematisch weergegeven. De afzonderlijke fasen zijn daarna kort toegelicht.

² Sinds 1987 geldt in Nederland de regelgeving op het gebied van milieueffectrapportage (m.e.r.). Concreet betekent dit dat het vanaf die datum verplicht is om voor bepaalde activiteiten (grote projecten, zoals de aanleg van wegen, woonwijken en bedrijventerreinen) de m.e.r.-procedure te doorlopen. In deze procedure moeten de milieueffecten van het project in beeld worden gebracht. Tevens voorziet de m.e.r.-procedure in een aantal inspraak- en adviesmomenten.

1. Analyse

De onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage heeft (vooraf) een advies uitgebracht waarin zij ingaat op de aanpak van de Integrale Toets. Deze actieve bijdrage heeft veel waardevolle suggesties opgeleverd. Als eerste zijn deze geanalyseerd en in de aanpak ingebouwd.

2. Toetsingskader

In deze fase is het toetsingskader in de vorm van criteria en vragen voor de beoordeling ontwikkeld. Het betreft zowel het kader voor de analyse van doelbereik en effecten als het kader voor het kwalitatieve oordeel. Ten behoeve van de eerste zijn de problemen meetbaar gemaakt aan de hand van indicatoren en normen. Ten behoeve van de tweede zijn vragen geformuleerd met betrekking tot de interne consistentie en de strategische kwaliteit van de scenario's waarop de evaluatie een antwoord moet geven. Bij de opzet van het toetsingskader zijn de voorstellen van de Commissie voor de milieueffectrapportage grotendeels overgenomen.

3. Scenario's en deeloplossingen

De twee scenario's "Ruimte Geven" en "Ruimte Sparen" moeten de beoordeling op de twee onderdelen mogelijk maken. In deze fase zijn de scenario's waar nodig ten behoeve van de beoordeling nader geanalyseerd op basis van bestaande informatie.

4. Toetsing

In deze fase is de beoordeling aan de hand van het toetsingskader uitgevoerd.

5. Ingrediënten ontwikkelingsbeeld

Als laatste zijn de conclusies en aanbevelingen van de Integrale Toets gericht op het ontwikkelingsbeeld benoemd.

De Integrale Toets is het resultaat van een nauwe interactie tussen het projectteam Ontwikkelingsbeeld "Noord-Holland Noord" van de provincie, verschillende afdelingen van de provincie en DHV.

1.4 Opbouw van de Integrale Toets/leeswijzer

De Integrale Toets bestaat uit hoofdstuk en bijlagen. In de hoofdstuk zijn de belangrijkste uitkomsten van de evaluatie opgenomen. Deze levert de bouwstenen voor de afweging en discussies over de inrichting van Noord-Holland Noord. In de bijlagen is aanvullende informatie opgenomen, ter onderbouwing van wat er in de hoofdstuk is beschreven.

In de tekst wordt steeds gerefereerd aan de scenario's zoals die beschreven staan in het rapport "Ruimte Geven. Ruimte Sparen" van de Provincie Noord-Holland. Voor een volledige beschrijving van de scenario's en hun afzonderlijke elementen verwijzen wij dan ook naar genoemd rapport.

De hoofdstuk bevat, naast de inleiding, de volgende hoofdstukken:

- H2** Bouwstenen voor de Integrale Toets: belangrijke uitkomsten van de voorbereiding
- H3** Vergelijking van de twee scenario's qua doelbereik
- H4** Interne samenhang binnen de twee scenario's
- H5** Strategische beoordeling en vergelijking van de twee scenario's
- H6** Bouwstenen voor het Ontwikkelingsbeeld

H2 *Bouwstenen voor de Integrale Toets: belangrijke uitkomsten van de voorbereiding*
Dit hoofdstuk behandelt de resultaten van de eerste drie fasen: analyse, toetsingskader en scenario's en deeloplossingen.

H3 *Vergelijking van de twee scenario's per kernopgave (doelbereik)*
De provincie ziet tot 2030 9 kernopgaven voor het gebied Noord-Holland Noord. In hoeverre de twee scenario's deze 9 kernopgaven invullen is onderwerp van hoofdstuk 3.

H4 *Samenhang binnen de twee scenario's*
De interne consistentie van de twee scenario's komt in hoofdstuk 4 aan bod. Het gaat hierbij om wisselwerkingen tussen deeloplossingen van de scenario's: keuze voor element A impliceert spanning (of juist versterking) met element B. Als A en B in hetzelfde scenario zitten leidt dat tot een knelpunt (bij gebleken spanning) of juist tot een kans (bij gebleken versterking).

H5 Strategische beoordeling en vergelijking van de twee scenario's

Hoofdstuk 5 beoordeelt en vergelijkt de scenario's vanuit twee invalshoeken: inhoudelijk en richting realisatie. De inhoudelijke beoordeling en vergelijking geeft een totaalbeeld van de twee scenario's op basis van het doelbereik (hoofdstuk 3), de interne consistentie (hoofdstuk 4) en de effecten op het gebied van milieu, economie en sociale aspecten (bijlage 5). De beoordeling en vergelijking richting realisatie gaat in op de faseerbaarheid, robuustheid en stuurbaarheid van de scenario's. De lezer die na het lezen van de samenvatting meer informatie wil over de beoordeling en vergelijking van de scenario's, wordt aangeraden met name dit hoofdstuk te lezen.

H6 Bouwstenen voor het Ontwikkelingsbeeld

Het laatste hoofdstuk geeft de bouwstenen voor het Ontwikkelingsbeeld die uit de Integrale Toets naar voren zijn gekomen.

In de bijlagen zijn de belangrijkste onderbouwende stukken opgenomen.

Snelle leeswijzer Integrale Toets

Bent u geïnteresseerd in:	Ga dan naar:
Bouwstenen uit Integrale Toets ten behoeve van het Ontwikkelingsbeeld	Hoofdstuk 6
Totaalbeeld evaluatie twee scenario's	Hoofdstuk 5
De kernopgaven Noord-Holland Noord en hoe de scenario's daarop scoren	Hoofdstuk 3
Interne samenhang van de scenario's	Hoofdstuk 4
Effecten qua economie, milieu en sociale aspecten van de twee scenario's	Factsheets in bijlage 5
Het toetsingskader van de Integrale Toets	Paragraaf 2.3
Advies van de Commissie-m.e.r. (Commissie voor de milieueffectrapportage)	Te vinden via: www.eia.nl (zoeken in projecten)
Hoe is omgegaan met het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage	Paragraaf 2.1
Twee scenario's "Ruimte Geven" en "Ruimte Sparen"	Aparte publicatie "Ruime Geven, Ruimte Sparen" met beschrijving van de scenario's, te vinden via: www.noord-holland.nl
Algemene informatie over het Ontwikkelingsbeeld	Te vinden via: www.noord-holland.nl (Beleidsinformatie)

2 BOUWSTENEN VOOR DE INTEGRALE TOETS: BELANGRIJKE UITKOMSTEN VAN DE VOORBEREIDING

2.1 Advies van de Commissie m.e.r.

Om kwaliteit en draagvlak van de Integrale Effectrapportage te versterken is de Commissie voor de m.e.r. gevraagd advies uit te brengen over het Toetsingskader voor het Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord. Dit advies, dat in april 2003 is uitgebracht, bevat een groot aantal opmerkingen en aanbevelingen die bij de Integrale Effectrapportage van nut kunnen zijn.

Om met het advies van de Commissie een zo goed mogelijke gebruikskwaliteit van de Integrale Toets te bereiken, is dit advies systematisch geanalyseerd. Vervolgens is nagegaan hoe iedere aanbeveling van de Commissie een zinvolle rol kan spelen in het evaluatieproces. Aanbevelingen en opmerkingen van de Commissie zijn op verschillende manieren meegenomen in deze Integrale Toets:

- a. In het toetsingskader dan wel als evaluatievraag in hoofdstuk 4 en 5;
- b. Als randvoorwaarde bij de evaluatie; waar wenselijk is op deze randvoorwaarde gevarieerd in termen van een kwalitatieve gevoeligheidsanalyse (toets op robuustheid, zie hieronder);
- c. Als uitwerking van één van de negen kernopgaven;
- d. Als kenmerk van (één van) beide scenario's Geven/Sparen, aanvullend op de beschrijving in 'Ruimte Geven, Ruimte Sparen'.

Daarnaast zijn enkele aanbevelingen niet nu direct bruikbaar voor de Integrale Toets, omdat ze een 'te laag' abstractieniveau hebben. Deze kunnen aan de orde komen in de daaropvolgende planfasen (streekplan(uitwerking)). Tenslotte kunnen enkele aanbevelingen mogelijk een element worden voor het Ontwikkelingsbeeld.

De uitgewerkte analyse van het advies van de Commissie m.e.r. is opgenomen in bijlage I van dit rapport.

Bij de analyse van het advies speelde regelmatig het dilemma of een opmerking betrekking heeft op het **ontwerp** of het **effect** van een scenario.

Bij het project is als uitgangspunt genomen, dat de scenario's in de huidige vorm een gegeven zijn voor de effectbeschrijving in de Integrale Toets. De evaluatie van de scenario's leidt tot een volgende stap in het ontwerpproces, namelijk de opbouw van het Ontwikkelingsbeeld.

Dat betekent, dat de scenario's Ruimte Geven en Ruimte Sparen niet verder worden verfijnd op basis van de uitkomst van de Integrale Toets. Dat laat overigens onverlet dat de toets zelf de kenmerken van de scenario's explicieter heeft gemaakt en daarmee een aangescherpt beeld van Ruimte Geven en Ruimte Sparen heeft opgeleverd. De scenario's krijgen dus meer 'gezicht' juist door de analyse aan de hand van het toetsingskader en de beantwoording van de evaluatievragen.

In bijlage 4 van haar advies heeft de Commissie voorstellen voor het toetsingskader geformuleerd. Deze zijn nagenoeg alle overgenomen (zie paragraaf 2.2). De voorstellen die de Commissie heeft geformuleerd voor de uitwerking van de scenario's zijn

grotendeels meegenomen in de evaluatievragen die in hoofdstuk 4 en 5 worden beantwoord.

De commissie heeft op verschillende plaatsen in haar advies kanttekeningen geplaatst bij de uitgangspunten van de scenario's (bijvoorbeeld bij de aannames over de aantallen nieuwe te bouwen woningen voor overloop uit de Randstad. In hoofdstuk 5 van dit rapport wordt aandacht gegeven aan flexibiliteit en robuustheid van de scenario's. In dit onderdeel zijn deze kanttekeningen waar mogelijk vertaald in 'what if-' vragen als basis voor een kwalitatieve gevoeligheidsanalyse op de uitgangspunten van de scenario's.

2.2 Toetsingskader

Het toetsingskader is een set criteria toegesneden op de toets van de scenario's Ruimte Geven en Ruimte Sparen. Het vormt dan ook het vertrekpunt voor de Integrale Toets van de scenario's. Om die reden is het project gestart met de ontwikkeling van dit kader, en is het toetsingskader vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten moeten immers, mede aan de hand van de uitkomsten van de integrale toets, een besluit nemen over het Ontwikkelingsbeeld.

De toetsing van de scenario's richt zich ten eerste op de mate van doelbereiking. Voor de scenario's zijn overigens geen specifieke doelen geformuleerd, maar wel 'kernopgaven': op te lossen ruimtevrage problemen. De selectie van de criteria in het toetsingskader is daarom in de eerste plaats een afgeleide van de kernopgaven. De scenario's zijn immers ontwikkeld om een antwoord te geven op de ruimtevrage problemen die zich nu in Noord-Holland Noord voordoen. Daarnaast richt de toetsing van de scenario's aan de hand van het toetsingskader zich op de 'effecten' van de scenario's.

Om deze twee functies (toets op mate van doelbereiking en toets op effecten) te kunnen vervullen is het toetsingskader gestructureerd naar kernopgaven, aspecten (voor de kernopgave relevante thema's) en criteria (onderwerpen waarop de effectbeschrijving zich richt).

In het toetsingskader zijn 45 criteria opgenomen. Van deze 45 criteria zijn er 17 criteria die betrekking hebben op economie en verkeer en vervoer, 9 op sociale aspecten en 19 criteria aan de hand waarvan effecten op milieu in brede zin zijn bepaald. Het toetsingskader is weergegeven in bijlage 2 van dit rapport. Voor de uitwerking van het toetsingskader in criteria is gebruik gemaakt van de aanbevelingen van de Commissie voor de m.e.r en van het voorstel van de commissie voor indicatoren (zie paragraaf 2.1).

Bij de analyse van de scenario's op basis van het toetskader kwam een aantal methodische knelpunten op tafel.

- Criterium E12 'Verandering in modal split' bleek teveel overeen te komen met E9 'Verandering in mobiliteit per modaliteit' en is daarom geschrapt.
- Verandering in ruimtebeslag in 'neen-tenzij-gebieden' (M1) was een randvoorwaarde voor het opstellen van de twee scenario's en is daarom geschrapt.

Per toetsingscriterium is een zogenaamde 'fact sheet' opgesteld, waarin alle informatie voor dat criterium is vastgelegd. Beschreven zijn de effecten van de scenario's op dat criterium, vertaald in een effectscore en een toelichting op die effecten (bijvoorbeeld in welke gebiedsdelen het effect zich voordoet). Daarnaast is in de fact sheets de methode weergegeven waarmee het effect is bepaald en is de verantwoording gegeven van het opnemen van het criterium in het toetsingskader. De fact sheets voor alle criteria zijn gebundeld in bijlage 5.

In hoofdstuk 3 zijn de uitkomsten van de toets aan de hand van het toetsingskader opgenomen. Per kernopgave is op basis van de fact sheets een samenvattend overzicht gegeven van de effectscores per criterium, en is beschreven in welke mate de scenario's verschillen in hun bijdrage aan de oplossing van de kernopgaven.

Evaluatievragen

Ten behoeve van het kwalitatieve oordeel over de scenario's zijn vragen geformuleerd waarop de Integrale Toets een antwoord moet geven. Een eerste serie evaluatievragen legt dwarsverbanden tussen deeloplossingen binnen de scenario's. Er wordt getoetst op interne consistentie en neveneffecten van de beide scenario's, waardoor inzicht ontstaat in enerzijds de dilemma's en anderzijds de complementariteit van verschillende onderdelen van de scenario's. Deze vragen worden behandeld in hoofdstuk 4.

Aan de hand van een tweede serie evaluatievragen worden de scenario's als geheel op een hoger integratieniveau vergeleken op enerzijds inhoudelijke aspecten en anderzijds aspecten die met de realiseerbaarheid te maken hebben. Deze vragen worden behandeld in hoofdstuk 5.

2.3 Deeloplossingen

Voorafgaand aan de uitvoering van de Integrale toets zijn de scenario's geanalyseerd. Per toetsingscriterium is bezien, welke scenario-elementen ('deeloplossingen') beschouwd moeten worden om voor het betreffende criterium een uitspraak te kunnen doen over het 'effect' (de voorspelde uitkomst voor dat criterium) van de 'ingreep' (het bij dat criterium relevante scenario-element). Daarnaast is ook bezien, welke criteria op hun beurt weer input leveren voor de bepaling van effecten voor andere criteria.

In deze stap is ook de relatie gelegd tussen kernopgaven en scenario-elementen. Daarmee is nagegaan of de informatie die de scenario's bieden voldoende is om de toetsing op basis van het beoordelingskader uit te kunnen voeren. De uitkomst van deze check is dat de scenario's en het toetsingskader voldoende op elkaar zijn afgestemd om voor ieder criterium tot vergelijkende uitspraken over de scenario's te komen.

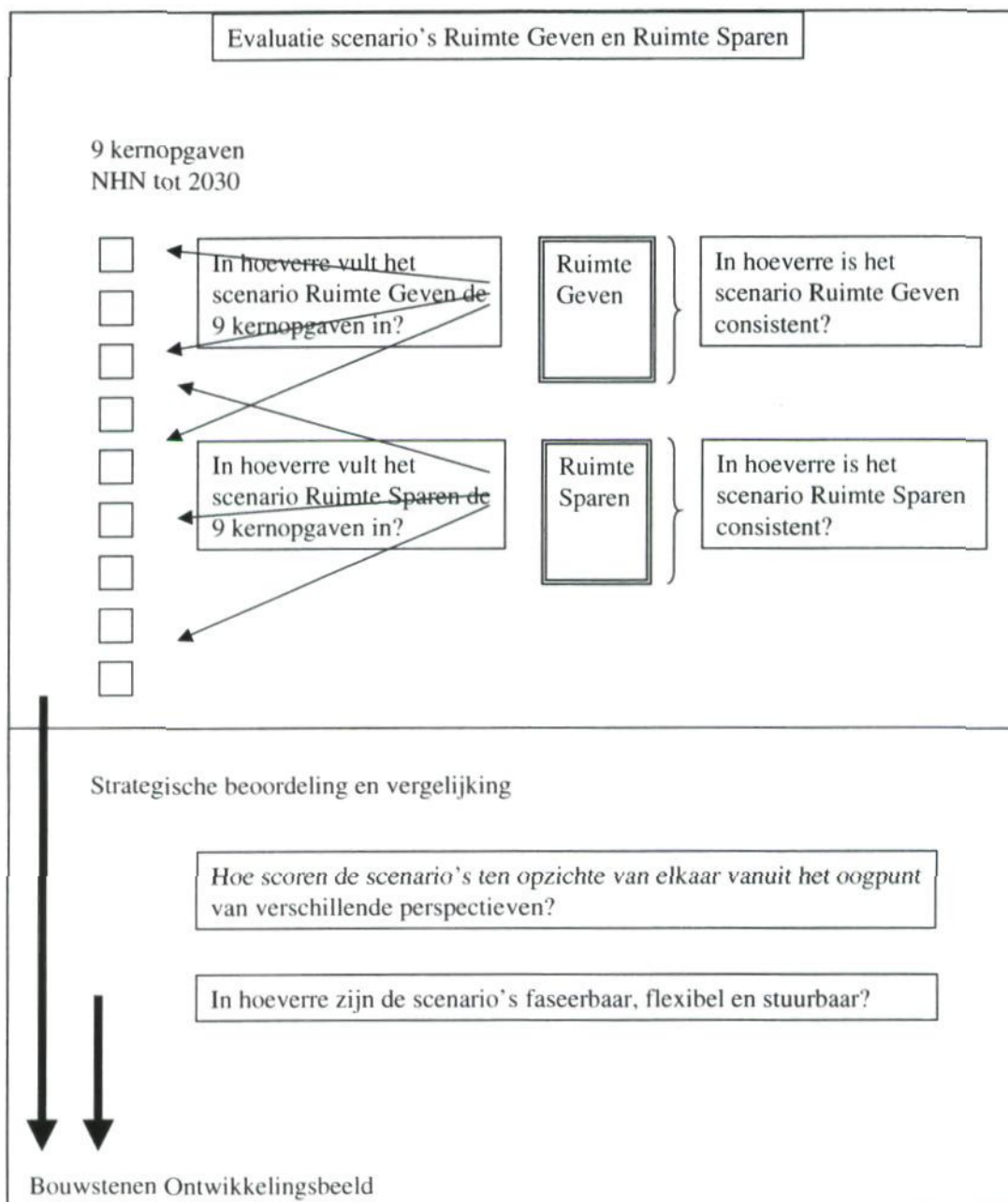
Daarnaast is een verband gelegd tussen de kernopgaven (de problemen) en de oplossingen (de elementen van de scenario's Ruimte Geven en Sparen), om te bezien in hoeverre de kernopgaven ook daadwerkelijk in de scenario's zijn meegenomen. Hieruit is naar voren gekomen dat ieder scenario voor iedere kernopgaven oplossingen biedt, maar dat de mate waarin die oplossing wordt geboden verschilt per scenario. Hoofdstuk 3 geeft hierover meer informatie.

Tenslotte is bekeken wat de belangrijkste relaties tussen de kernopgaven zijn. De oplossing van de ene kernopgave kan ook kansen bieden voor de oplossing van een andere kernopgave (bijvoorbeeld een betere concurrentiepositie van de landbouw kan bijdragen aan de economische groei van de regio). Oplossingen voor kernopgaven kunnen echter ook ten koste gaan van de oplossingen van andere kernopgaven (bijvoorbeeld een betere economische groei kan ten koste gaan van de duurzaamheid). Deze relaties zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 4 en 5.

Bijlage 3 geeft per toetsingscriterium een overzicht van de scenario-elementen (opgesplitst naar scenario's Ruimte Geven en Ruimte Sparen), die bij de evaluatie op dat criterium van belang zijn. Mede aan de hand van deze bijlage zijn de effecten in de fact sheets beschreven.

Bijlage 4 legt de relatie tussen kernopgaven en scenario-elementen. Mede aan de hand van deze bijlage is in hoofdstuk 3 beschreven, in welke mate de scenario's bijdragen aan de invulling van de kernopgaven.

In het schema op de volgende bladzijde staat het proces van de totale beoordeling weergegeven.

3 VERGELIJKING VAN DE TWEE SCENARIO'S PER KERNOPGAVE (DOELBEREIK)

Dit hoofdstuk beschrijft per kernopgave in een samenvattend overzicht hoe de scenario's scoren *ten opzichte van de huidige situatie*, met als bouwstenen de uitkomsten van de effectanalyse. Het gaat hierbij om een toetsing op doelbereik. Voor kwantitatieve criteria zijn de getallen opgenomen, kwalitatieve criteria zijn gescoord op een vijfpuntsschaal volgens de consumentenbondmethode (++ + 0 - - -). Paragraaf 3.1 t/m 3.9 geven daarnaast een korte samenvattende tekst per kernopgave op basis van de informatie uit de ingevulde fact sheets; de fact sheets zelf zijn als bijlage bij het rapport gevoegd. In paragraaf 3.10 wordt aandacht besteed aan de kosten van de scenario's.

In de tekst worden de individuele scores op criteria niet toegelicht, maar er wordt ingegaan op het geheel: in hoeverre geven de twee scenario's op grond van de uitgevoerde toetsing invulling aan de betreffende kernopgave? De effectscores zijn uitgewerkt in bijlage 5 (fact sheets).

3.1 Kernopgave 1: Achterblijvende economische groei

Kernopgave

De groei van de werkgelegenheid is achtergebleven bij de groei van het inwonertal. Waar en aan wat voor soort werkgelegenheid wordt ruimte geboden in Noord-Holland Noord? Er is een voortdurende vraag naar ruimte voor bedrijven en er zijn kansen voor de agrarische sectoren als bollen en glas. Hoe gaan we hiermee om?

Resultaat van de toetsing

Relevante criteria		Effectscore Ruimte Geven	Effectscore Ruimte Sparen
E1	Verandering in Bruto Regionaal Product	+ 2,2 % per jaar	+ 1,5 % per jaar
E2	Verandering in aantal arbeidsplaatsen per sector	++	+
E3	Verandering in aanbod arbeidskrachten	+	+
E4	Verandering in match tussen beroepsbevolking en arbeidsmarkt (kwalitatief)	-	-
E5	Verandering in de verhouding tussen werkgelegenheid in steden versus werkgelegenheid in kleine kernen	-	+
E6	Verandering in ruimtegebruik bedrijvigheid	+	+
E7	Verandering in netto instroom van bedrijven naar Noord-Holland Noord	0	0
E8	Verandering in woonwerkbalans	++ (afname overschot beroepsbevolking tot 8.000)	+ (afname overschot beroepsbevolking tot 38.000)

De toetsing laat zien dat beide scenario's een positieve bijdrage leveren aan de oplossing voor de achterblijvende economische groei. Het Bruto Regionaal Product per hoofd van de bevolking stijgt en het aantal arbeidsplaatsen per hoofd van de beschikbare beroepsbevolking stijgt eveneens. Doordat de werkgelegenheid sterker stijgt dan de beroepsbevolking (ook als rekening wordt gehouden met overloop uit de Randstad) zal de

woonwerkbalans meer in evenwicht komen ten opzicht van de huidige situatie. Het opvangen van overloop van mensen uit de Randstad is daarbij wel een voorwaarde. Zonder extra bevolking ontstaat er namelijk een overschot aan werkgelegenheid.

De werkgelegenheid zal in Ruimte Geven sneller groeien dan in Ruimte Sparen, zodat de woonwerkbalans in 2030 meer in evenwicht zal zijn. Of de economische groei in Ruimte Geven zoveel groter zal zijn dan in Ruimte Sparen als de provincie verwacht (criterium E1) valt echter te betwijfelen, aangezien de scenario's hier niet een voor de hand liggende verklaring voor geven. O.a. omdat de extra groei in Ruimte Geven deels op het aantrekken van bedrijven uit de Randstad is gebaseerd, terwijl Buck Consultants International (BCI) in haar onderzoek zegt te verwachten dat deze instroom beperkt zal zijn (Regionaal-economische verkenning en ruimtebehoefteraming bedrijventerreinen Noord-Holland Noord, juni 2003). Aansluiting op de Randstad zal zich waarschijnlijk vooral uiten in een sterke groei van de regionale economie, zoals nu al in Alkmaar e.o. te zien is. BCI adviseert een één-én strategie: zowel inzetten op het aantrekken van bedrijven uit de Randstad als het mogelijk maken van autonome groei (de kansrijke bedrijven in de regio 'in de watten leggen'). Ook het bieden van extra ruimte voor bedrijvigheid in Ruimte Geven leidt niet per definitie tot een grotere economische groei. Veel toegevoegde waarde zit in de dienstensector, die relatief weinig ruimte nodig heeft.

Groei van de economie zal in beide scenario's met name optreden in de dienstensector. Aangezien dit nu een ondervertegenwoordigde sector is, zal dit leiden tot meer diversificatie in de economie. Ook de werkgelegenheid in de landbouw en de zgn. quataire sector (overheid, zorg) kan groeien.

Op basis van de economische groei zoals de provincie die verwacht, zal de woonwerkbalans in 2030 dus meer in evenwicht zal zijn. Of de geboden werkgelegenheid (in beide scenario's) goed aansluit op de vraag is te betwijfelen. De beste kansen voor economische groei liggen in de dienstensector, een sector die meest hoog opgeleide mensen vraagt. Het aandeel hoog opgeleiden is momenteel echter vrij laag en de scenario's investeren niet specifiek in scholing van de beroepsbevolking. Hoger opgeleiden moeten dus vanuit de Randstad worden aangetrokken. Hoger opgeleiden zijn echter ook bereid verder te reizen voor hun werk. Mogelijk is het aandeel hoger opgeleiden onder de instroom vanuit de Randstad vrij hoog maar zullen deze mensen in de Randstad blijven werken. En andersom blijven de hoger opgeleiden die wel in de regio komen mogelijk toch in de Randstad wonen.

3.2 Kernopgave 2: Verslechterende externe bereikbaarheid

Kernopgave

Een groeiende bevolking, economie en mobiliteit veroorzaken steeds meer knelpunten in de bereikbaarheid. Goede verbindingen met de Randstad zijn essentieel. Hoe maken we Noord-Holland Noord bereikbaar?

Resultaat van de toetsing

Relevante criteria		Effectscore Ruimte Geven	Effectscore Ruimte Sparen
E9	Verandering in mobiliteit per modaliteit	--	-- / --
E10	Verandering in doorstroming wegverkeer op hoofdwegenet en provinciaal wegennet	--	-- / --
E11	Verandering in verhouding tussen spitsverkeer van en naar Noord-Holland Noord	++	+
S9	Verkeersveiligheid (mate van inspanning verkeersveiligheid te garanderen)	--	--

De toetsing laat zien dat in de toekomst de externe bereikbaarheid vooral tijdens de spitsperiodes zal verslechteren, ondanks de inspanningen van de scenario's. Een aantal wegen zijn in de autonome ontwikkeling 2030 al zo vol dat de extra capaciteit – aangeboden in beide scenario's - naar verwachting opgesoupeerd zal worden door het hoge verkeersaanbod en de verkeersaantrekkende werking. De autonome ontwikkeling is dus sterk bepalend voor de mate van bereikbaarheid in beide scenario's. Er zijn evenwel wel verschillen aan te geven tussen de scenario's:

Het scenario Ruimte Geven zorgt voor meer capaciteit op het hoofdwegenet dan Ruimte Sparen, maar genereert ook meer wegverkeer. Hier zijn meerder verklaringen voor:

- De verkeersdrukte in Noord-Holland Noord komt onder andere voort uit de grote woon-werkrelatie tussen Noord-Holland Noord en de Randstad. Doordat veel inwoners van Noord-Holland Noord in de Randstad werken is er in de ochtendspits een grote verkeersstroom vanuit de regio naar het zuiden. In beide scenario's stijgt de werkgelegenheid in de regio zelf, in Ruimte Geven iets meer dan in Ruimte Sparen, waardoor de uitgaande verkeersstroom daalt. Ruimte Geven zal echter behalve mensen huisvesten die in de Randstad blijven werken ook meer werknemers aantrekken die in de Randstad blijven wonen. Hierdoor is er in Ruimte Geven in de ochtendspits ook een grotere verkeersstroom de regio in.
- Doordat bij Ruimte Geven de economische relatie met de Randstad groter is dan in Ruimte Sparen en vooral geïnvesteerd wordt in (snel)weginfrastructuur, zullen de intensiteiten op wegen naar de Randstad extra toenemen (verkeersaantrekkende werking). Hierbij gaat het niet zozeer om woonwerkverkeer, maar ook om transportverkeer.
- Door de verkeersdrukte op de wegen is voor de lange afstanden het openbaar vervoer vaak aantrekkelijker dan de auto. Doordat in Ruimte Geven zowel woon- als werklocaties verspreid gebouwd worden en minder geïnvesteerd wordt in het openbaar vervoer, is de externe bereikbaarheid per OV in dat scenario slechter dan in Ruimte Sparen en zal het autogebruik hoog blijven.

Gezien de grotere nadruk op wegverkeer in Ruimte Geven ten opzichte van Ruimte Sparen, waar de nadruk meer op het openbaar vervoer ligt, zal het scenario Ruimte Geven meer moeten investeren om dezelfde mate van verkeersveiligheid voor weggebruikers te kunnen garanderen.

3.3 Kernopgave 3: De waterproblematiek

Kernopgave

Noord-Holland Noord moet antwoorden geven op vragen rond het thema water, zoals stijging van de zeespiegel en de consequenties hiervan voor de waterkeringen (veiligheid), het verwerken van intensievere en langduriger regenbuien (wateroverlast), toenemende waterbehoefte door langere periodes van droogte (watertekort), daling van de bodem, toenemende verzilting en verontreiniging van water (waterkwaliteit). We willen droge voeten houden, maar tegelijkertijd moet er wel voldoende water beschikbaar zijn voor landbouw en natuurfuncties en de kwaliteit van het water moet voldoende zijn. De kernvraag is dan ook: hoe en waar maken we ruimte voor een duurzaam watersysteem?

Resultaat van de toetsing

Relevante criteria		Effectscore Ruimte Geven	Effectscore Ruimte Sparen
M9	Verandering in de manier waarop aan de randvoorwaarde 'veiligheid tegen overstroming' wordt voldaan	++	+
M10	Verandering in de mate waarin exogene trends het watersysteem beïnvloeden in termen van watertekorten en in de manier waarop deze tekorten kunnen worden opgelost	+	+
M11	Verandering in de mate waarin exogene trends het watersysteem beïnvloeden in termen van wateroverlast en in de manier waarop deze overlast kan worden opgelost	++	+
M12	Verandering in de mate waarin exogene trends het watersysteem beïnvloeden in termen van waterkwaliteit en in de mate waarin het watersysteem de voor de functies benodigde kwaliteit kan faciliteren	+ / ++	+

De toetsing laat zien dat zowel Ruimte Sparen als Ruimte Geven een positieve bijdrage levert aan de waterproblematiek, waarbij Ruimte Geven zich in positieve zin onderscheidt t.o.v. Ruimte Sparen. Beide scenario's nemen de doelstellingen van Waterbeheer in de 21^e eeuw (WB21) en de Strategische Visie Hollandse Kust 2050 serieus ter hand, maar doen dat op een geheel verschillende manier.

In Ruimte Geven wordt gekozen voor het zoveel mogelijk vasthouden van water in de brongebieden middels een relatief kleinschalig en fijnmazig niveau van watergangen. Een dergelijk systeem leent zich goed voor maatwerk per polder om het probleem van wateroverlast op te lossen. Op zich past dit ook het best bij het uitgangspunt en de gedachte van WB21, namelijk zoveel mogelijk *vasthouden* van water, daarna *bergen* en pas in laatste instantie *afvoeren*.

Uitgangspunt bij het scenario Ruimte Sparen is een scheiding van functies en een meer grootschaliger aanpak bij het invullen van de wateropgave. Dit scenario kiest voor een

watersysteem dat water snel afvoert en opslaat in grote concentratiepunten om de landbouw zoveel mogelijk te faciliteren.

Eveneens zijn er grote verschillen in uitgangspunten die ten grondslag liggen aan beider manieren voor het versterken van de kustveiligheid. Ruimte Geven doet dat door nieuwe, landinwaartse maatregelen te nemen. Ruimte Sparen versterkt op een meer traditionele manier aan de hand van zandsuppletie en golfbrekers in zeewaartse richting.

Door de toenemende verzilting en grotere periodes van droogtes zal de waterbehoefte verder toenemen. Dit geldt met name in het noordelijk deel van de Wieringermeer en Aangedijkte landen, de Droogmakerijen en het Veenweidegebied. In beide scenario's zal een randmeer rond het voormalig eiland Wieringen een adequate oplossing bieden voor de waterbehoefte in de Wieringermeer en Aangedijkte landen. In het Veenweidegebied en de Droogmakerijen is het de vraag of het scenario Ruimte Geven voldoende buffer kan creëren voor de groeiende waterbehoefte en bestaat er een voorkeur voor enkele grootschaliger systemen zoals voorgesteld in Ruimte Sparen. Voor het overige gebied gaat de voorkeur uit naar de maatregelen uit Ruimte Geven. Door dit enigszins wisselende beeld per deelgebied is geen duidelijk voorkeur uitgesproken in de beoordeling. Wel is de conclusie dat maatwerk per gebied geleverd moet worden.

Wat betreft waterkwaliteit worden in beide scenario's maatregelen voorgesteld om deze te waarborgen. Door het snel afvoeren van neerslag naar grootschalige systemen, waardoor vermenging met water van relatief slechte kwaliteit optreedt met als gevolg een "vervlakking" van de waterkwaliteit, gaat de voorkeur uit naar het meer vasthouden van water zoals voorgesteld in het scenario Ruimte Geven.

De scores geven aan dat scenario Ruimte Geven beter is in het opvangen van een teveel aan water, zowel aan de kust (veiligheid) als in de polders (overlast), en ook een betere waterkwaliteit levert. De sterker positieve scores van Ruimte Geven op overlast en waterkwaliteit komen doordat de waterproblematiek in dit scenario kleinschaliger en dus meer op maat naar de lokale behoefte geregeld wordt dan in Sparen. Ruimte Geven is daardoor ook het meest flexibele scenario. De sterker positieve score van Ruimte Geven op veiligheid is te verklaren doordat de traditionele maatregelen uit Ruimte Sparen minder duurzaam worden geacht en minder kansen biedt voor andere functies zoals natuurontwikkeling en recreatie.

3.4 Kernopgave 4: Grotere internationale concurrentie in de landbouw

Kernopgave

Concurrentie op de wereldmarkt, afnemende subsidies, stijgende grondprijzen en gebrek aan opvolging zetten akkerbouw en veeteelt onder druk. Hoe kan de landbouw een vitaal onderdeel van de economie blijven en welke ruimte is daarvoor nodig?

Resultaat van de toetsing

Relevante criteria		Effectscore Ruimte Geven	Effectscore Ruimte Sparen
E13	Verandering in centrumfunctie/oppervlakte bollengebied/glastuinbouwgebied	+	+
E14	Verschuiving areaal naar teelten met hoge toegevoegde waarde	+	+
E15	Verandering in areaal met kansen voor verbrede landbouw	+	0
E16	Verandering in fysieke omstandigheden voor landbouw	—	+

De toetsing laat zien dat beide scenario's positief bijdragen aan het invullen van kernopgave 4. De arealen van teelten met hoge toegevoegde waarden (bollenteelt en glastuinbouw) nemen sterk toe, zodat de centrumfuncties die de huidige arealen bollenteelt en glastuinbouw vervullen worden versterkt en de landbouwsector als geheel beter het hoofd zal kunnen bieden aan de groeiende internationale concurrentie.

In scenario Ruimte Geven zal de landbouw echter grotere veranderingen doormaken. De landbouw zal zich in grotere mate moeten gaan aanpassen aan de veranderingen in het watersysteem. De landbouw krijgt te maken met flexibel peilbeheer en met kwel aan de basis van de waterbergingsgebieden, wat beperkingen geeft voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw. De vernatting achter de duinen zorgt voor een noodzaak om uit te zien naar andere vormen van landbouw. Verbreding biedt hier perspectieven vanwege de aanwezigheid van kust- en bloementoeristen. De vernatting aan de basis van de Kreekrug stimuleert verbreding in de vorm van natuur- en landschapsbeheer en agrarisch-recreatieve functies. De grotere steden groeien sterk, zodat de landbouw in de directe nabijheid zal gaan verbreden om economisch perspectief te houden en tegelijkertijd interessant te worden voor de stedeling.

Scenario Sparen is veel meer op de huidige landbouw ingericht: compacter bouwen en dus een lagere ruimteclaim, een op landbouw toegesneden watersysteem en voldoende mogelijkheden voor ruimtelijke herstructurering en schaalvergroting. Verbreding is wel mogelijk, maar gezien de goede mogelijkheden voor de landbouw niet noodzakelijk.

3.5 Kernopgave 5: Voorzieningen voor ouderen blijven achter

Kernopgave

De bevolking vergrijst: in 2030 zijn er bijna twee maal zo veel 65-plussers als in 2002. Er zal dus een grote zorgbehoefte zijn. De beroepsbevolking zal dalen en dat zet economische ambities onder druk. Waar worden woningen voor ouderen gerealiseerd? Waar worden nieuwe zorgvoorzieningen geplaatst? Hoe wordt in de vraag naar voorzieningen (inclusief woningen), als gevolg van het steeds meer opvangen van zorg buiten de reguliere instellingen, voorzien? Hoe blijft zorg bereikbaar voor ouderen?

Resultaat van de toetsing

Relevante criteria		Effectscore Ruimte Geven	Effectscore Ruimte Sparen
S1	Verandering in bevolkingsopbouw van kleine kernen	+	—
S2	Verandering in beschikbaarheid en bereikbaarheid voorzieningen voor ouderen, met name zorg	0	+
S3	Verandering in beschikbaarheid en bereikbaarheid voorzieningen in kleine kernen	+	—

Het scenario Ruimte Geven gaat minder uit van sturing van voorzieningen dan Ruimte Sparen. De aanwezigheid van (zorg)voorzieningen is in het algemeen dus meer afhankelijk van de markt en minder gegarandeerd. Doordat er meer ruimte is voor uitbreiding in kleine kernen wordt de omvang van het verzorgingsgebied van voorzieningen vergroot, waardoor de levensvatbaarheid van voorzieningen wordt versterkt. In sommige kleinere kernen zullen voorzieningen daardoor wellicht verbeteren. In andere plattelandsgemeenten zullen de voorzieningen wellicht verder verslechteren. In Ruimte Geven is dit sterk afhankelijk van of de markt er brood in ziet voorzieningen in stand te houden.

Sparen gaat uit van een concentratie van wonen en voorzieningen in de hoofdkernen van gemeenten. In deze kernen wordt een minimumvoorzieningenpakket aangeboden, waardoor de ouderen die gebruik maken van de uitbreiding van woningbouw in deze kernen een goed voorzieningenniveau hebben.

In Ruimte Sparen mogen kleine kernen niet groeien. Jongeren en gezinnen zullen wegtrekken naar betaalbare en geschikte woningen elders. Hierdoor neemt het aantal inwoners waarschijnlijk verder af en daarmee het verzorgingsgebied van voorzieningen. In dit scenario zullen winkels en scholen uit kleine kernen verdwijnen en zal de autonome trend in de verandering van de bevolkingsopbouw hier doorzetten. Dat betekent verdere vergrijzing en ontgroening van de kleine kernen. De ouderen in deze kernen zullen onvoldoende zorgvoorzieningen in de eigen kern hebben. Echter, door het aanbod van een minumpakket aan voorzieningen in de hoofdkernen en een goede OV-infrastructuur komen zorgvoorzieningen wel redelijk in de buurt en zijn vrij goed bereikbaar, waardoor verhuizing naar grotere steden niet noodzakelijk is.

3.6 Kernopgave 6: Achterblijven van stedelijk gebied

Kernopgave

Verouderde bedrijventerreinen en nieuwbouwwijken uit de jaren 1960-1990 zijn straks aan vernieuwing en herstructurering toe. Deze steden en dorpen staan bovendien niet op zichzelf. Hier ligt een opgave om de dorpen en steden in Noord-Holland Noord goed te laten aansluiten op het netwerk voor werken, wonen, voorzieningen en bereikbaarheid.

Resultaat van de toetsing

Relevante criteria		Effectscore Ruimte Geven	Effectscore Ruimte Sparen
E5	Verandering in de werkgelegenheid in steden	—	+
S4	Verandering in inzet op stedelijke vernieuwing en voorkomen segregatie in de steden Alkmaar en Den Helder	+	++
S5	Verandering in aanbod aan woonmilieus	+	+
S6	Verandering in bereikbaarheid van werklocaties	0	+
S7	Verandering in bereikbaarheid van groene elementen en recreatiegebieden	++	+
S8	Verandering in toegankelijkheid van het landschap	0	+

Beide scenario's zullen de leefbaarheid van het stedelijk gebied verbeteren. Er wordt geïnvesteerd in woningbouw. Daarnaast verbetert de bereikbaarheid van groen. Vooral de groei van het aantal woningen bepaalt in welke mate aan de woonvoorkeuren in Noord Holland Noord kan worden voldaan, het aantal woningen is belangrijker dan het aandeel van de verschillende woonmilieus daarin. De woonwensen over dertig jaar zijn bovendien moeilijk voorspelbaar en beide scenario's hebben hun goede en slechte elementen als het gaat om het oplossen van tekorten en overschotten aan bepaalde woonmilieu's.

Het scenario Ruimte Sparen biedt echter wel betere oplossingen dan Geven. In scenario Ruimte Geven wordt de woningbouw vrijgelaten, wat waarschijnlijk tot gevolg heeft dat er minder zal worden geïnvesteerd in herontwikkeling van woonmilieus. Er is in het scenario Ruimte Geven sprake van forse groei in het HAL-gebied. Dit stimuleert investeringen in de bestaande stedelijke bebouwing (infrastructuur, voorzieningen etc). De groei van de werkgelegenheid is door de spreiding over de regio vooral in het voordeel van de kleinere kernen en niet van de steden. Wel wordt extra openbaar groen bij het HAL- en HES-gebied en bij Den Helder aangelegd.

In het scenario Ruimte Sparen wordt nadrukkelijker ingezet op stedelijke vernieuwing in plaats van uitleg van de bestaande stad. Er is een sterke inzet op een gemengd aanbod van woningen voor mensen van verschillend inkomen. Daarbij is bijzondere aandacht voor Den Helder.

De geconcentreerde groei in zowel woningen als bedrijven in bestaande hoofdkernen en bij OV-stations zorgt voor een betere werkgelegenheid in steden, een betere aansluiting van wonen en werken in het stedelijk gebied en voor bereikbaarheid ervan met het openbaar vervoer. Er wordt niet extra geïnvesteerd in groen rondom de steden, maar omdat er in de autonome ontwikkeling al een aantal recreatievoorzieningen zijn voorzien, verbetert de bereikbaarheid van groen toch ten opzichte van de huidige situatie. Nieuwe wandel-, fiets-, skeeler- en paardrijroutes rondom de compacte stad zorgen voor een goede bereikbaarheid van het agrarische landschap dat weliswaar niet altijd groen is maar waarin het wel leuk recreëren kan zijn.

3.7 Kernopgave 7: Afnemend voorzieningenniveau in kleine kernen

Kernopgave

Schaalvergrotingen plaatsen het voorzieningenniveau in kleine kernen steeds meer onder druk. Voorzieningen als openbaar vervoer, winkels en scholen nemen er af, terwijl het aantal ouderen er toeneemt. En dat terwijl deze groep en gezinnen met jonge kinderen juist gebaat zijn bij de nabijheid van voorzieningen. Hoe houden we het voorzieningenniveau in kleine kernen op peil?

Resultaat van de toetsing

Relevante criteria		Effectscore Ruimte Geven	Effectscore Ruimte Sparen
S1	Verandering in bevolkingsopbouw van kleine kernen	+	—
S2	Verandering in beschikbaarheid en bereikbaarheid voorzieningen voor ouderen, met name zorg	0	+
S3	Verandering in beschikbaarheid en bereikbaarheid voorzieningen in kleine kernen	+	—
S6	Verandering in bereikbaarheid van werklocaties	0	+
S7	Verandering in bereikbaarheid van groene elementen en recreatiegebieden	++	+

In Ruimte Geven zullen voorzieningen in kleine kernen als scholen en winkels een grotere levensvatbaarheid hebben dan in Sparen. In Ruimte Sparen wordt echter meer geïnvesteerd in de ontsluiting en de bereikbaarheid van kleine kernen.

Het scenario Ruimte Geven gaat minder uit van sturing van voorzieningen dan Sparen. De aanwezigheid van voorzieningen als scholen en winkels is in het algemeen dus meer afhankelijk van de markt en minder gegarandeerd. Er is ruimte voor uitbreiding in kleine kernen (met name gezinswoningen) waardoor het aandeel 30- tot 44-jarigen en 0- tot 14-jarigen meer zal groeien. De omvang van het verzorgingsgebied van voorzieningen als winkels en scholen wordt hierdoor vergroot en de levensvatbaarheid van voorzieningen wordt versterkt. De hoeveelheid ouderen in de dorpen neemt door de vergrijzing eveneens toe. Het draagvlak voor zorgvoorzieningen neemt hierdoor wellicht toe. Dit is echter sterk afhankelijk van waar daadwerkelijk uitbreiding plaats vindt en of de markt er brood in ziet voorzieningen in stand te houden.

Door de spreiding van werklocaties over de regio komen deze locaties voor de inwoners van kleine kernen dichterbij. De bereikbaarheid van werklocaties per fiets wordt hierdoor vergroot. Omdat de wegen tijdens de spits dichtslippen en er niet geïnvesteerd wordt in het regionaal wegennet verslechtert de auto-bereikbaarheid van de kleine kernen voor het woon-werkverkeer. Recreanten buiten de spits hebben hier geen last van. In het beleid van de provincie tot 2010 (Ruimte voor mobiliteit, mei 2003) is een kwaliteitsimpuls voor het openbaar vervoer voorzien. Het betreft het inrichten van OV-vriendelijke busroutes, bushaltevoorzieningen, fietsstallingen bij OV-haltes etc. In Ruimte Geven wordt echter niet extra geïnvesteerd in het OV-netwerk op het platteland, terwijl het aantal inwoners groeit.

In Ruimte Sparen worden wonen en werken geconcentreerd in de hoofdkernen en rond stations. Doordat kleine kernen niet mogen groeien neemt het aantal inwoners in kleine kernen waarschijnlijk af en daarmee het verzorgingsgebied van voorzieningen. In dit scenario zullen winkels en scholen uit kleine kernen verdwijnen. De zorgvoorzieningen, met name voor ouderen zullen in de kleine kernen zelf niet verbeteren. Echter, door het aanbod van een minimumpakket aan voorzieningen in de hoofdkernen komen zorgvoorzieningen wel redelijk in de buurt en zijn per openbaar vervoer goed bereikbaar. Er wordt geïnvesteerd in verbetering van de bestaande fijnmazige weginfrastructuur en in fietsinfrastructuur en openbaar vervoer. De kleine kernen worden hierdoor beter ontsloten. De bereikbaarheid per auto tijdens de spits verbetert echter niet omdat de doorstroming op die tijdstippen ondanks de investeringen op regionaal wegennet verslechtert. Recreanten buiten de spits profiteren wel van de verbeteringen.

3.8 Kernopgave 8: Versnippering van natuur en landschap

Kernopgave

De kernopgave kan vanuit verschillende perspectieven worden benaderd.

Vanuit natuur en landschap: *Het oprukken van woningen, bedrijven, wegen en nieuwe agrarische functies, kan een negatieve invloed hebben op de kwantiteit en kwaliteit van natuur en landschap. De opgave is om natuurwaarden, biodiversiteit en ecologische samenhangen te beschermen.*

Vanuit de beleving van natuur en landschap door de bewoners van de regio: *Zowel in de stad als in het buitengebied bestaat een toenemende behoefte aan ruimte voor de vrijetijdseconomie: ontspanning, cultuur, leisure, sport, recreatie en toerisme. Ook is er een grote 'groene woningvraag'. Is die groene ruimte er?*

Resultaat van de toetsing

Relevante criteria		Effectscore Ruimte Geven	Effectscore Ruimte Sparen
Perspectief natuur			
M2	Verandering verstoring in 'neen-tenzij-gebieden'	—	— —
M3	Verandering in kwaliteit en samenhang (P)EHS	++	+
M4	Perspectief op nieuwe natuurkwaliteit buiten vastgestelde (P)EHS	++	0
M18	Verandering in akoestisch ruimtebeslag > 40 db(A) in stiltegebieden (Wieringen, Veldhuizen, Schoorl)	— —	—
Perspectief landschap			
M5	Verandering in oppervlakte open/kleinschalige gebieden	—	0
M6	Verandering in ruimtebeslag in bodembeschermingsgebieden (m.n. aardkundig waardevolle gebieden)	— —	—
M7	Aantasting cultuurhistorisch waardevolle gebieden (archeologische, historisch-geografische en waardevolle historisch- (steden)bouwkundige ensembles)	— —	—
M8	Verandering in ruimtebeslag van functies	14.400 ha	12.300 ha

Perspectief bewoners			
S5	Verandering in aanbod aan woonmilieus	+	+
S7	Verandering in bereikbaarheid van groene elementen en recreatiegebieden	++	+
S8	Verandering in toegankelijkheid van het landschap	0	+

Op grond van deze set criteria is niet een duidelijke voorkeur uit te spreken voor een van de scenario's. Bekijken we het kernprobleem vanuit verschillende perspectieven, dan is dat wel het geval.

Perspectief natuur

Vanuit het perspectief van natuur gaat er een voorkeur uit naar Ruimte Geven. Dit scenario heeft een zeer positieve invloed op de kwaliteit en samenhang van natuurgebieden en biedt ook kansen voor natuur buiten de PEHS. Ruimte Geven voorziet net als Ruimte Sparen in de realisatie van een verbindingszone "van kust tot kust", maar vooral door ingrepen in het watersysteem ontstaan in Ruimte Geven kansen voor natuur. Het watersysteem, dat inzet op het vasthouden van water, leidt tot vernatting achter de duinen, rond de Kreekrug en in de Wieringermeer. De natuurkwaliteit van bestaande natuurgebieden binnen de PEHS maar ook gebieden buiten de PEHS kunnen op de vernatting meeliften. Bovendien wordt er ruimte gegeven aan brakke natuurontwikkeling op plaatsen waar dat reeds tot het beoogde natuurdoeltype behoort. Er treedt een waterkwaliteitsverbetering op door minder vermenging van vuil en schoon water, waardoor de natuurgebieden en ecologische verbindingszones aan de boezem beter kunnen voldoen aan de doelstellingen en ambities voor deze plaatsen.

Ruimte Sparen is licht positief voor de kwaliteit en samenhang van natuurgebieden. In Ruimte Sparen zijn voldoende mogelijkheden om de gestelde natuurdoelen voor de gebieden binnen de PEHS te realiseren. Ook worden extra brede en robuuste verbindingszones gerealiseerd (inclusief de nieuwe verbindingszone "van kust tot kust"). Dit om de geringe ruimte voor natuurwaarden buiten de EHS te compenseren.

In beide scenario's zullen de verkeersintensiteiten op wegen toenemen en daarmee de verstoring van natuurgebieden. Doordat in Ruimte Sparen wordt ingezet op het regionaal wegennet, dicht bij de gebieden, zal juist in dit scenario de verstoring groter zijn. Voor de verstoring door geluid in de stiltegebieden bij Wieringen, Venhuizen en Schoorl ligt dat anders. Die worden meer beïnvloed door de met verkeersintensiteiten op de hoofdwegen samenhangende geluidhinder en zullen daarom slechter af zijn in Ruimte Geven.

Perspectief landschap

Vanuit het perspectief van het landschap gaat er juist een voorkeur uit naar Ruimte Sparen. In beide scenario's vindt door de bouw van woningen, bedrijven en agrarische bebouwing (bollenloodsen en kassen) aantasting van cultuurhistorische en aardkundige waarden plaats. Doordat in Ruimte Geven meer hectares in open landschap bebouwd worden, nieuwe infrastructuur wordt aangelegd en windturbines op land worden gebouwd, is deze aantasting groter dan in Ruimte Sparen en vindt aantasting van de openheid van het landschap plaats.

Perspectief bewoners

Er wordt in Ruimte Geven meer gespreid gebouwd, waardoor groene gebieden voor bewoners dichterbij is. Het aandeel landelijke woonmilieus neemt iets meer toe dan in Sparen door het realiseren van woonlandschappen. Voor de stedelingen wordt extra recreatief groen aangelegd. Bovendien worden in het agrarisch gebied door de veranderingen in het watersysteem (vernatting) meer mogelijkheden geboden voor natuur.

In Sparen wordt compacter ('stedelijker') gebouwd en het agrarisch gebied wordt grootschaliger en meer toegespitst op de landbouw. Hier worden recreatieve routes aangelegd waardoor het agrarische landschap goed bereikbaar is.

3.9 Kernopgave 9: Duurzaamheid onder druk

Kernopgave

Een hoge CO₂-uitstoot zorgt voor het mondiale broeikaseffect. De provincie wil haar steentje bijdragen aan de CO₂-reductiedoelstelling. Want een duurzaam Noord-Holland Noord is in de eerste plaats een regio waarin veilig en leefbaar kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Een duurzame invulling van deze basisvoorwaarden is vereist. De ligging van Noord-Holland Noord maakt dit echter niet makkelijk. Vooral de klimaatveranderingen zullen grote consequenties hebben. Aan de kust vragen de klimaatveranderingen en zeespiegelrijzing om land- of zeevaartse oplossingen. Hoe vinden we duurzame oplossingen voor het veranderende milieu?

Resultaat van de toetsing

Relevante criteria		Effectscore Ruimte Geven	Effectscore Ruimte Sparen
M13	Verandering in CO ₂ -uitstoot en in de reductiemogelijkheden van CO ₂ -uitstoot door opwekking van duurzame energie/besparing	0	+
M14	Verandering in luchtkwaliteit agv verkeer (NOx en fijn stof)	0	0
M15	Verandering in luchtkwaliteit agv landbouw (gewasbestrijdingsmiddelen)	0	0
M16	Verandering in oppervlakte gevoelige bestemmingen gelegen in de 50 db(A)-geluidscontour	--	--
M17	Verandering in akoestisch ruimtebeslag > 50 db(A) in landelijk gebied	--	--
M18	Verandering in akoestisch ruimtebeslag > 40 db(A) in stiltegebieden	--	--
M19	Verandering in de oppervlakte gevoelige bestemmingen gelegen binnen de veiligheidscontour	--	--
M20	Verandering in oppervlakte 'donkere' gebieden	--	--

In beide scenario's gaat de milieudruk er over het geheel genomen niet op vooruit. Het akoestische ruimtebeslag in Noord-Holland Noord wordt groter, met name door de sterke toename van verkeer. Dit ondanks de verwachting dat auto's in de toekomst stiller zullen

zijn. Door de toename van het aantal bedrijventerreinen zal de externe veiligheidssituatie verslechteren en door de uitbreiding van het stedelijk gebied en de glastuinbouw zal de lichtvervuiling toenemen.

Doordat in Ruimte Geven meer verkeer wordt gegenereerd en meer bedrijventerreinen worden gebouwd zal de milieubelasting in dit scenario in het algemeen groter zijn. Het verschil tussen de scenario's uit zich ook in de locaties waar milieubelasting optreedt.

In het scenario Ruimte Geven zullen, doordat vooral wordt ingezet op het hoofdwegennet, meer problemen ontstaan in nu al geluidbelaste stedelijke gebieden omdat juist daar ook grote hoeveelheden woningen worden gebouwd. Ook het landelijk gebied en de daar liggende stiltegebieden hebben echter te lijden onder het toenemende verkeer daar waar snelwegen door open ruimten gaan of waar woningbouw is voorzien. Het betreft met name de stiltegebieden in de Wieringermeer, langs de West-Frisiaweg, bij Stedebroek en langs de randen van de stiltegebieden aan de kust. In de Wieringermeer is zelfs een agribusinesscentrum en/of een grootschalige attractie gepland.

Doordat in Ruimte Sparen meer wordt ingezet op het onderliggend wegennet zal ook daar in het landelijk gebied en in de nu nog relatief stille woonkernen de geluidbelasting toenemen. In Ruimte Sparen zullen nog meer dan in Ruimte Geven nieuwe woningen geconcentreerd gebouwd worden in de geluidbelaste stedelijke gebieden, rondom de stations en daar waar het spoor verdubbeld zal worden. Stiltegebieden zullen door toenemende drukte op de weg en toename van recreatie met name op het water en in de duinen meer hinder ondervinden dan nu.

Ook externe veiligheid en lichtvervuiling zijn in beide scenario's een punt van zorg. In Ruimte Sparen zijn minder nieuwe bedrijventerreinen voorzien dan in Ruimte Geven, maar ze worden wel geconcentreerd in de kernen en gemengd met woonlocaties. Door de grotere uitbreiding van het stedelijk gebied, de grotere spreiding van nieuwe bebouwing en het groter aantal hectaren nieuwe glastuinbouw zal in Ruimte Geven de lichtvervuiling in nu nog donkere gebieden meer toenemen.

Als gevolg van emissiereducties in de landbouw door stringenter regelgeving omtrent het gebruik van bestrijdingsmiddelen zal de luchtkwaliteit wat die stoffen betreft verbeteren. Het is echter nog onduidelijk of de toename van emissies als gevolg van de toename van het areaal bollenteelt, de teelt waarbij de meeste bestrijdingsmiddelen gebruikt worden, deze positieve ontwikkeling niet zal overstijgen. Juist de stoffen die bij deze emissies in de lucht komen zijn relatief persistent en kunnen door verwaaiing tot in het stedelijk gebied nog schadelijk voor de gezondheid zijn.

Er is ondanks de toename van het aantal verkeersbewegingen geen verslechtering van de luchtkwaliteit door verkeer te verwachten. Door strengere regelgeving en technologische innovatie zal de fijn stofemissie door het wegverkeer dusdanig beperkt worden dat de toename van verkeersbewegingen nauwelijks invloed heeft op de luchtkwaliteit. Naar verwachting zal ook de emissie van NOx afnemen door verdere aanscherping van de Europese emissie-eisen voor auto's. Ook hier is de invloed van de toename van verkeersbewegingen daaraan ondergeschikt. Door de blijvend hoge achtergrondconcentraties voor zowel fijn stof als NOx is de uiteindelijke verbetering van de luchtkwaliteit voor deze stoffen minimaal.

In beide scenario's zal een groei optreden van sectoren die CO₂-uitstoot veroorzaken: consumenten (energieverbruik), industrie (energieverbruik en directe uitstoot), glastuinbouw (energieverbruik) en verkeer (directe uitstoot). Hoewel Ruimte Sparen meer energie verbruikt voor het watersysteem zal de groei van de uitstoot in Ruimte Geven groter zijn dan in Ruimte Sparen. Beide scenario's voldoen met de enorme uitbreiding van het geplaatst vermogen aan windturbines echter ruimschoots aan de doelstelling voor duurzame energie. Door de grotere concentratie van wonen en werken biedt Ruimte Sparen echter de beste mogelijkheden voor rendabele energiebesparende systemen zoals hergebruik van warmte.

3.10 Kosten

Resultaat van de toetsing

Relevante criteria		Effectscore Ruimte Geven	Effectscore Ruimte Sparen
E17	Investerings overheid	duurder	minder duur
E18	Exploitatie en onderhoud	duurder	minder duur

Ruimte Sparen vergt minder overheidsinvesteringen door met name minder kosten voor wonen en werken en voor infrastructuur. Bovendien zijn de kosten beter stuurbaar omdat het meer om provinciale investeringen gaat. In Ruimte Geven is de provincie meer afhankelijk van de investeringen van het rijk en van de private sector.

Voor de overheid als geheel is Ruimte Geven duurder in exploitatie (nadruk op Hoofdwegen met beheerskosten voor RWS, groen en blauwe diensten te betalen uit nationale/EU-regelingen). De inschatting is dat die zaken (Hoofdwegen, groene en blauwe diensten) hogere exploitatielasten met zich meenemen dan regionale OV en regionale wegen. Voor de provincie heeft Ruimte Sparen juist hogere exploitatiekosten (nadruk op onderhoud/beheer provinciale wegen, exploitatie regionaal en lokaal vervoer).

De kosten voor het beheer van watersystemen zijn voor de waterschappen, die in beide scenario's ongeveer gelijk worden verondersteld.

4 SAMENHANG BINNEN DE TWEE SCENARIO'S

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de interne consistentie van de twee scenario's. Het gaat hierbij om wisselwerkingen tussen deeloplossingen van de scenario's: keuze voor element A impliceert spanning (of juist versterking) met element B. Als A en B in hetzelfde model zitten leidt dat tot een knelpunt (bij gebleken spanning) of juist tot een kans (bij gebleken versterking). Een combinatie wordt als consistent beschouwd als er een positieve dan wel geen enkele/neutrale wisselwerking is. Alleen bij negatieve wisselwerking wordt hier gesproken van inconsistentie.

De vragen met betrekking tot de interne consistentie zijn, mede op basis van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage, samen met de provincie opgesteld. De vragen hebben betrekking op een drietal onderwerpen:

- Watersysteem en functies (paragraaf 4.2);
- Economie en mobiliteit (paragraaf 4.3);
- Ruimtelijke ordening en milieu (paragraaf 4.4).

Per onderwerp (paragraaf) zijn eerst de vragen weergegeven. Vervolgens vindt beantwoording per vraag plaats. Ter ondersteuning van de lezer zijn in kaders steeds de belangrijkste karakteristieken van de scenario's rond de betreffende vraag gegeven.

4.2 Watersysteem en functies

Vragen

- In hoeverre biedt het watersysteem de voorwaarden voor realisering van de gewenste natuur?
- In hoeverre kan de landbouw uit de voeten met het watersysteem?
- In hoeverre vinden stedelijke uitbreidingen plaats in gebieden die zich vanuit het watersysteem daartoe goed of juist slecht lenen?
- In hoeverre kan het watersysteem functioneren als verbindende factor in recreatieve routes?

In hoeverre biedt het watersysteem de voorwaarden voor realisering van de gewenste natuur?

Ruimte Geven

Het scenario Ruimte Geven gaat uit van een fijnmazig watersysteem dat ruimte nodig heeft voor het vasthouden en bergen van water en dat gecombineerd kan worden met wonen, recreatie en natuur. De kust wordt bewaakt met landinwaartse en zeewaartse versterking.

De gewenste natuur is in beide scenario's gelijk en komt grofweg op het volgende neer: grote eenheden (duinen en grote wateren), brakke en natte natuur.

Het scenario biedt goede mogelijkheden voor de na te streven natuurdoelen van grote wateren en duinen. Ten noorden van Schoorl worden landinwaartse maatregelen genomen om de benodigde veiligheid te bereiken. De duinen kunnen hierdoor verder versterkt worden.

Het watersysteem is geënt op het zoveel mogelijk vasthouden van water in de brongebieden. De (randen van deze) brongebieden krijgen te maken met vernatting. Dit biedt goede kansen voor de gewenste natte natuur (o.a. nat schraalland en bloemrijk grasland).

De landinwaartse maatregelen voor kustbescherming ten noorden van Schoorl (Verenigde Hager- en Pettemerpolder) bieden mogelijkheden voor brakke natuursystemen. Ook op Texel biedt het scenario Ruimte Geven ruimte voor brakke natuursystemen: langs de Roggekreek en tussen De Bol en Waal en Kil.

In het scenario wordt water van verschillende kwaliteit zoveel mogelijk gescheiden gehouden. Hierdoor kan ook de gewenste natuurkwaliteit worden gerealiseerd.

Conclusie is dat in het scenario de elementen water en natuur elkaar versterken en dus consistent zijn.

Ruimte Sparen

Het watersysteem is zodanig ingericht dat de landbouw optimaal gefaciliteerd wordt. Dit betekent onder andere functiescheiding en een relatief grootschalige aanpak van de waterproblematiek. De kustveiligheid wordt gewaarborgd door zeewaartse oplossingen.

De gewenste natuur is in beide scenario's gelijk en komt grofweg op het volgende neer: grote eenheden (duinen en grote wateren), brakke en natte natuur.

Het scenario biedt goede mogelijkheden voor de na te streven natuurdoelen van grote wateren en duinen. De zeewaartse kustverdediging biedt weinig tot geen aanknopingspunten voor natuurontwikkeling en hierdoor biedt het scenario op dit punt minder mogelijkheden tot onderlinge versterking dan het scenario Ruimte Geven.

Het peilbeheer is aangepast aan de functies. De scheiding tussen de natuurgebieden en de omliggende landbouw is scherp en kunstmatig. Natuur kan zich ontwikkelen in de daarvoor bestemde gebieden. Kansen voor natuur zijn er wel langs de ecologische verbindingzones, die in dit scenario breed en robuust langs de grote wateren worden ontwikkeld. Door harde scheiding met landbouwgronden, peilfluctuaties in de boezem en een mindere waterkwaliteit (zie hierna) is het de vraag in hoeverre het lukt hier de gewenste natuur te ontwikkelen.

In het scenario wordt behoorlijk met water gesleept. Hierdoor zal de waterkwaliteit vaak minder geschikt zijn voor natuurontwikkeling.

Conclusie is dat het scenario op het punt van water en natuur redelijk consistent is: in natuurgebieden is het watersysteem daarop aangepast met een harde scheiding naar de omliggende gebieden. Wel is duidelijk dat het scenario minder een impuls geeft aan de gewenste natuur dan het scenario Ruimte Geven en dat de waterkwaliteit voor natuur niet optimaal is.

In hoeverre kan de landbouw uit de voeten met het watersysteem?

Ruimte Geven

Het scenario Ruimte Geven gaat uit van een fijnmazig watersysteem dat ruimte nodig heeft voor het vasthouden en bergen van water en dat gecombineerd kan worden met wonen, recreatie en natuur. De kust wordt bewaakt met landinwaartse en zeewaartse versterking.

In grote delen van Noord-Holland Noord is ruimte voor de ontwikkeling van productielandbouw. Bollenteelt en glastuinbouw zijn de opvallendste sectoren. In delen van het gebied bepalen de ontwikkeling van rode, blauwe en groene functies de ontplooiingsmogelijkheden voor de landbouw.

In het scenario Ruimte Geven is het watersysteem sturend en moet de landbouw zich daarop aanpassen. Oplossingen voor de waterproblematiek worden gezocht op relatief kleinschalig en fijnmazig niveau ("polderniveau"). In de praktijk zal dit betekenen dat de landbouw zich moet aanpassen en daarmee beperkingen van de ontwikkelingsmogelijkheden ondervindt. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- de landinwaartse maatregelen voor kustbescherming ten noorden van Schoorl en de daar optredende vernatting beperken de daar gesitueerde bollenteelt;
- bollenteelt en vernatting in de Wieringermeer vragen om maatregelen gericht op waterkwaliteit en -kwantiteit. De waterbehoefte is zo groot dat het een absolute noodzaak is dat het Wieringerrandmeer ontwikkeld wordt. De maatregelen vragen ruimte, wat in het gebied ten koste gaat van de teeltruimte;
- de kreekrug heeft in dit scenario een belangrijke functie voor watervoorraadbeheer. Vanwege mogelijke emissies (mest en bestrijdingsmiddelen) zijn de mogelijkheden voor landbouw hier beperkt.

Conclusie is dat het watersysteem de landbouw op een aantal plaatsen beperkt.

Ruimte Sparen

Het watersysteem is zodanig ingericht dat de landbouw optimaal gefaciliteerd wordt. Dit betekent onder andere functiescheiding en een relatief grootschalige aanpak van de waterproblematiek. De kustveiligheid wordt gewaarborgd door zeewaartse oplossingen.

De landbouw heeft in dit scenario volop ruimte. Zo blijft zij een belangrijke economische pijler en de gezichtsbepalende sector voor de open ruimte van het gebied.

In de landbouwgebieden heeft de productiefunctie het primaat. Deze gebieden zijn optimaal voor de landbouwfunctie ingericht, vooral op het vlak van waterbeheer. Aangezien het watersysteem is ontworpen ten behoeve van de landbouw is het aannemelijk dat dit de landbouw versterkt in het scenario Ruimte Sparen.

Een belangrijke kanttekening die gemaakt kan worden heeft betrekking op waterkwaliteit/verzilting. Toenemende verzilting is in beide scenario's op lange termijn aan de orde als gevolg van de toenemende zeespiegelstijging. Dit geldt in het gebied Noord-Holland Noord met name voor de Droogmakerijen (Wieringermeer, Schermer). Het effect wordt versterkt in het scenario Ruimte Sparen door het (plaatselijk lagere)

peilbeheer ten behoeve van de landbouw in deze gebieden. Voorgaande betekent een grote waterbehoefte in deze gebieden om de verzilting op te vangen ("doorspoelen"). Bovendien is juist in de Droogmakerijen de Wieringermeer en de Schermer verziltinggevoelige permanente bollenteelt gedacht. Op de lange termijn staat het watersysteem in Ruimte Sparen met de landbouw op het punt van waterkwaliteit wellicht eerder op gespannen voet.

In hoeverre vinden stedelijke uitbreidingen plaats in gebieden die zich vanuit het watersysteem daartoe goed of juist slecht lenen?

De door de provincie gemaakte "Analyse van het landschap" laat zien waar zich in Noord-Holland Noord in de huidige situatie wateroverlast voordoet en waar zich kansen voor de combinatie water en stedelijke functies bevinden. Geanalyseerd is in hoeverre uitbreiding plaatsvindt in de wateroverlast- en kansgebieden.

Ruimte Geven

Het scenario Ruimte Geven gaat uit van een fijnmazig watersysteem dat ruimte nodig heeft voor het vasthouden en bergen van water en dat gecombineerd kan worden met wonen, recreatie en natuur.

De eigen woningbehoefte wordt opgevangen in alle gemeenten, waar de vraag zich aandient. Daarnaast vindt woningbouw plaats voor mensen uit de Randstad. Deze groei is gericht op de HAL-stad en de woonlandschappen. HAL-stad, Hoorn en Den Helder worden ontwikkeld tot stedelijk centrum.

Kansen voor ontwikkeling van de combinatie water en stedelijke functies bezien vanuit de kwaliteit en de functies liggen in het centrum van het HAL-gebied. Het scenario Ruimte Geven springt hierop in door dit gebied te willen ontwikkelen tot stedelijk centrum met woningen, bedrijvigheid en voorzieningen (centrum HAL-stad). Op een aantal plaatsen situeert het scenario echter grote uitbreidingen qua wonen en werken, terwijl deze op dit moment te kampen hebben met wateroverlast. Het betreffen: woonlandschappen en bedrijventerreinen ten zuiden van Den Helder, bedrijventerrein ten zuiden van Alkmaar (Boekelermeer) en bedrijventerrein ten westen van Hoorn. In het kwalitatief kansrijke HAL-gebied zijn de meeste uitbreidingen deels geplaatst op plekken waar op dit moment wateroverlast is. Uitzondering is de uitbreiding van stedelijk gebied ten noorden van Alkmaar (ten westen van Scharwoude). Overigens is de verwachting dat het watersysteem een verbetering qua wateroverlast ten opzichte van de huidige situatie te zien zal geven.

Conclusie is dat het watersysteem en de stedelijke uitbreidingen elkaar in dit scenario ten dele versterken, maar ook inconsistenties kennen omdat uitbreidingen zijn gesitueerd in wateroverlastgebieden.

Ruimte Sparen

Het watersysteem is zodanig ingericht dat de landbouw optimaal gefaciliteerd wordt. Dit betekent onder andere functiescheiding en een relatief grootschalige aanpak van de waterproblematiek.

De woningbehoefte wordt in dit scenario opgevangen in de hoofdkernen van de gemeenten en bij bestaande en nieuwe stationslocaties.

Kansen voor ontwikkeling van de combinatie water en stedelijke functies liggen in het centrum van het HAL-gebied. In dit gebied realiseert het scenario Ruimte Sparen een hoofdkern met station, woningen, bedrijvigheid en voorzieningen. Er is echter geen stedelijk centrum voorzien. Het scenario Ruimte Sparen springt dan ook minder in op de kans combinatie van water en stedelijke functies dan het scenario Ruimte Geven.

De oppervlakte nieuw bedrijventerrein wordt beperkt door compact te bouwen en uit te gaan van bestaande bedrijventerreinen. Woningen worden geconcentreerd gebouwd in en aan bestaande hoofdkernen en bestaande en nieuwe stations. Dit alles om Noord-Holland Noord open en landelijk te houden. Grote uitbreidingen qua wonen en werken zijn in dit scenario dan ook veel minder aan de orde. Uitbreidingen op plaatsen met nu wateroverlast betreffen: woningbouw en bedrijventerrein ten zuiden van Den Helder en bedrijventerrein ten zuiden van Alkmaar (Boekelermeer). In het HAL-gebied vindt de grootste uitbreiding van stedelijk gebied plaats ten noorden van Alkmaar (ten westen van Scharwoude). Vanuit wateroverlast is dit een logische keuze aangezien zich daar op dit moment geen problemen voordoen (consistent).

Overigens is de verwachting dat het watersysteem een verbetering qua wateroverlast ten opzichte van de huidige situatie te zien zal geven (zij het in mindere mate dan het scenario Ruimte Geven).

Ook hier is de conclusie dat het scenario een aantal inconsistenties kent; dit zijn er wel minder dan in het scenario Ruimte Geven.

In hoeverre kan het watersysteem functioneren als verbindende factor in recreatieve routes?

Ruimte Geven

Het scenario Ruimte Geven gaat uit van een fijnmazig watersysteem dat ruimte nodig heeft voor het vasthouden en bergen van water en dat gecombineerd kan worden met wonen, recreatie en natuur.

Om in de toenemende recreatiebehoefte te voorzien worden recreatiegebieden ontwikkeld nabij het HAL- en HES-gebied en Den Helder. Het nieuwe Wieringerrandmeer biedt kansen voor verblijfsrecreatie en watertoerisme.

Het scenario richt zich op recreatiegebieden: nabij het HAL- en HES-gebied, nabij Den Helder en aan het Wieringerrandmeer. Water speelt hierin een rol. Door het verbreden en verdiepen van vaarten ontstaan kansen voor kleinschalige waterrecreatie. Gezien het voorgaande biedt het watersysteem kansen voor kleinschalige routerecreatie. Het watersysteem lijkt niet geschikt voor grootschalige routerecreatie dwars door het gebied.

Ruimte Sparen

Het watersysteem is zodanig ingericht dat de landbouw optimaal gefaciliteerd wordt. Dit betekent onder andere functiescheiding en een relatief grootschalige aanpak van de waterproblematiek.

Het open platteland voorziet grotendeels in de recreatiebehoefte. Het agrarisch gebied wordt ontsloten door routes over land (wandelen, fiets, skeelers, paarden) en water (toervaart) en deze sluiten aan bij bestaande recreatiegebieden.

Met het accent op boezemsystemen in het scenario Ruimte Sparen ontstaan goede mogelijkheden om deze te gebruiken als recreatieve routes. Omdat het watersysteem ten dienste staat van de landbouw is ook de beheersbaarheid groot. Maar ook de inrichting van de routes is gunstig: omdat de algemene natuurwaarde in de polders en de Kop van Noord-Holland Noord niet zal verbeteren, worden de ecologische verbindingzones de speerpunten qua natuurontwikkeling. Deze verbindingzones moeten breder en robuuster en juist deze lopen langs de grote wateren door het gebied. Er zijn dus routes over water dwars door het gebied, de waterkwantiteit wordt beheerst en de routes worden breed en robuust ontwikkeld. Water en routerecreatie zijn in dit scenario goed op elkaar afgestemd.

4.3 Economie en mobiliteit

Vragen

- In hoeverre zijn de te verwachten verkeersstromen op het hoofd- en onderliggende wegennet in overeenstemming met de te maken infrastructuurinvesteringen?
- Sporen de voorziene ontwikkelingen in de infrastructuur in de scenario's met de nagestreefde economische ontwikkelingen en de verandering in mobiliteit die daarvan het gevolg is?
- In hoeverre passen ruimtelijke ontwikkelingen en fysieke infrastructuur?
- In hoeverre passen woon-werkbalans en economische groei?
- In welke mate levert een uitbreidende landbouw extra knelpunten op voor de interne bereikbaarheid over de weg?

In hoeverre zijn de te verwachten verkeersstromen op het hoofd- en onderliggende wegennet in overeenstemming met de te maken infrastructuurinvesteringen?

Waar in de huidige situatie met name verkeer op de doorgaande routes van en naar de grote kernen en de Randstad tijdens de spitsperiodes geconfronteerd wordt met doorstromingsproblemen, wordt dit in de autonome ontwikkeling ook een probleem voor verkeer op een aantal wegen op lagere schaalniveaus (provinciale wegen en lokale wegen). Dit houdt enerzijds verband met de groei van mobiliteit en anderzijds met het ontbreken van noemenswaardige infrastructurele investeringen tot 2030 in het verkeersmodel waardoor het beeld enigszins vertekent. Deze autonome groei van het wegverkeer is sterk bepalend voor de perspectieven van de scenario's.

Ruimte Geven

Qua infrastructuur wordt vooral geïnvesteerd in het hoofdwegenet.

In het scenario Ruimte Geven wordt vooral geïnvesteerd in hoofdwegen. De investeringen in het openbaar vervoer zijn beperkt. Wegverkeer wordt dus meer gefaciliteerd dan openbaar vervoer. Gezien de enorme toename van het wegverkeer in de autonome ontwikkeling en de nu al optredende knelpunten in de doorstroming, is het realistisch om te investeren in wegen. Het scenario Ruimte Geven doet dat in hoofdwegen maar niet in het onderliggende wegennet, terwijl ook daar zich problemen (gaan) voordoen. Daarnaast biedt het scenario geen alternatief voor de auto terwijl de doorstroming op de wegen (hoofdwegenet en onderliggende wegennet) tijdens de spits niet verbetert. Dit is inconsistent.

Geconcludeerd kan worden dat verkeersstromen en investeringen slechts voor een deel positief samenhangen: in de autonome ontwikkeling treden problemen op en het scenario Ruimte Geven gaat hiermee alleen voor de hoofdwegen aan de slag.

Ruimte Sparen

De interne weginfrastructuur van Noord-Holland Noord is belangrijk: juist de fijnmazige bestaande infrastructuur wordt aangepakt om een goede bereikbaarheid te garanderen. Voor het OV zijn vooral railinfrastructuur en snelbusverbindingen van belang.

Het scenario Ruimte Sparen versterkt zichzelf beter op dit punt dan het scenario Ruimte Geven. *Ruimte Sparen gaat namelijk uit van een mix van maatregelen.* Voor de externe bereikbaarheid wordt vooral geïnvesteerd in openbaar vervoer. Door de verkeersdruk op de hoofdwegen tijdens de spits is voor de lange afstanden nu en in de toekomst het openbaar vervoer aantrekkelijker dan de auto. Door het ontbreken van investeringen in de hoofdwegen ondanks de verwachte autonome groei zal het verkeer hier echter wel vast blijven staan.

Voor de interne bereikbaarheid wordt vooral geïnvesteerd in lokale wegen en openbaar vervoer. De verkeersproblemen die in de autonome ontwikkeling aanwezig zijn, worden met investeringen in wegen en openbaar vervoer aangepakt. Mochten de maatregelen aan de wegen onvoldoende effect sorteren dan biedt het scenario Ruimte Sparen in elk geval een alternatief.

Het scenario is vertoont hiermee een redelijke samenhang tussen investeringen en verwachte verkeersstromen, op het punt van de hoofdwegen na.

Sporen de voorziene ontwikkelingen in de infrastructuur in de scenario's met de nagestreefde economische ontwikkelingen en de verandering in mobiliteit die daarvan het gevolg is?

Bij de vorige vraag zijn de verkeersstromen en de infrastructuurinvesteringen gekoppeld. Deze vraag gaat hierop door en relateert het geheel aan de voorgestane economische ontwikkeling van het gebied in beide scenario's.

Ruimte Geven

Qua infrastructuur wordt vooral geïnvesteerd in het hoofdwegennet.

Het scenario kiest nadrukkelijk voor het stimuleren van aansluiting bij de Randstad.

In 2030 heeft de Randstad nog meer ruimte nodig. Die ruimte wordt onder andere gevonden in Noord-Holland Noord. Het scenario Ruimte Geven kiest nadrukkelijk voor het stimuleren van aansluiting bij de (noordelijke) Randstad. Op termijn wordt Noord-Holland Noord in dit scenario ruimtelijk-economisch onderdeel van de Randstad. Er komt meer werkgelegenheid in het gebied en hierdoor verbetert de woon-werkbalans ten opzichte van de huidige situatie sterk: het aantal werkende en het aantal arbeidsplaatsen raken beter op elkaar afgestemd. Doordat Noord-Holland Noord in dit scenario sterke relaties met de Randstad heeft, is het logisch dat geïnvesteerd wordt in hoofdwegen. Wat ontbreekt zijn investeringen in het onderliggende wegennet en het openbaar vervoer. Zie verder de vorige vraag.

Er doet zich nog een tweede inconsistentie voor. In de autonome ontwikkeling zijn er verkeersproblemen tijdens de spits op de wegen van en naar Noord-Holland Noord. De investeringen in het scenario zorgen niet afdoende voor een verbetering van de doorstroming. Het scenario gaat er echter wel vanuit dat bedrijven uit de Randstad zich zullen gaan vestigen. Als de bereikbaarheid niet goed is, is het maar de vraag in hoeverre bedrijven zich zullen vestigen.

Conclusie is dat in Ruimte Geven de investeringen niet goed samenhangen met de gewenste bedrijvigheid en de verandering in mobiliteit.

Ruimte Sparen

De interne weginfrastructuur van Noord-Holland Noord is belangrijk: juist de fijnmazige bestaande infrastructuur wordt aangepakt om een goede bereikbaarheid te garanderen. Voor het OV zijn vooral railinfrastructuur en snelbusverbindingen van belang.

De overheid maakt in dit scenario de keuze om te investeren in de gebiedseigen economie.

Het scenario Ruimte Sparen gaat uit van de kracht van het gebied Noord-Holland Noord. Hoewel er relaties met de Randstad zijn, blijft het ruimtelijk-economisch een eigen gebied. Investeringen in het regionale wegennet en openbaar vervoer passen daar goed bij, zie de vorige vraag.

Wat in het scenario Ruimte Sparen op dit punt niet logisch is, is de bouw van 29.000 woningen voor opvang van de Randstad. Het scenario gaat uit van de gebiedseigen economie, maar vangt wel veel mensen uit de Randstad op. Deze mensen kennen geen binding met het gebied; ze komen voor de rust naar Noord-Holland Noord en werken in de Randstad.

Het scenario Ruimte Sparen is overigens wel weer consistent in de omgang met de overloop uit de Randstad. Deze groei wordt vooral gebundeld opgevangen rond stations en in mindere mate hoofdkernen. Voor de externe relaties zet dit scenario in op het openbaar vervoer (spoor).

Conclusie is dat extra groei van 29.000 woningen voor het scenario Ruimte Sparen niet logisch lijkt, maar dat de opvang van deze groei in de hoofdkernen wel goed samenhangt met de voorgestane nadruk op OV-mobiliteit en stedelijke vernieuwing in de hoofdkernen.

In hoeverre passen ruimtelijke ontwikkelingen en fysieke infrastructuur?

Voor het antwoord op deze vraag wordt geredeneerd vanuit de lagenbenadering van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. In deze benadering is de ruimtelijke opbouw uiteen te leggen in drie lagen:

- de ondergrond, waarin bodem en water de structuurdragers zijn van het ruimtegebruik;
- het netwerk van infrastructuur: de zichtbare infrastructuur (zoals wegen en spoorwegen), maar ook de onzichtbare infrastructuur (zoals digitale netwerken);
- de occupatielaag: het fysieke patroon dat voortkomt uit het gebruik dat mensen maken van de ondergrond en van de netwerken.

In en tussen de lagen zijn sporen aanwezig van de geschiedenis; in de vorm van archeologische waarden, gebouwde monumenten en historische landschappen. Samen vormen deze de weerslag van de grote ruimtelijke dynamiek van Nederland.

Ruimte Geven

In het scenario Ruimte Geven wordt de eigen woningbehoefte opgevangen in alle gemeenten, waar de vraag zich aandient. Daarnaast vindt woningbouw plaats voor mensen uit de Randstad. Deze groei is gericht op de HAL-stad en de woonlandschappen. HAL-stad, Hoorn en Den Helder worden ontwikkeld tot stedelijk centrum.

Qua infrastructuur wordt vooral geïnvesteerd in het hoofdwegennet.

Qua railinfrastructuur en ruimtelijke ontwikkelingen is het scenario Ruimte Geven samenhangend: de tot stedelijk centrum te ontwikkelen gebieden (Den Helder, Hoorn en HAL-stad) zijn via het spoornetwerk verbonden. Bovendien liggen de meeste grote uitbreidingen bij het spoor.

De weginfrastructuur past minder goed bij de ruimtelijke ontwikkelingen. Het hoofdwegennetwerk koppelt niet logisch met de tot stedelijk centrum te ontwikkelen gebieden: de noord-zuid verbinding via de N9 en de oost-west verbindingen zijn momenteel problematisch. Het scenario wil hier overigens in investeren. De eigen behoefte wordt in het scenario in alle gemeenten opgevangen, waar de vraag zich aandient. Zeer verspreid door Noord-Holland Noord gaan in- en uitbreidingen van kernen plaatsvinden wat extra verkeersbewegingen met zich meebrengt. Het onderliggende wegennet krijgt echter weinig aandacht terwijl daar ook in de autonome ontwikkeling al een minder goede doorstroming wordt verwacht in de spits.

Conclusie is dat de ruimtelijke ontwikkelingen in het scenario Ruimte Geven goed bij de railinfrastructuur en minder goed bij de weginfrastructuur passen.

Ruimte Sparen

De woningbehoefte wordt in dit scenario opgevangen in de hoofdkernen van de gemeenten en bij bestaande en nieuwe stationslocaties.

De interne weginfrastructuur van Noord-Holland Noord is belangrijk: juist de fijnmazige bestaande infrastructuur wordt aangepakt om een goede bereikbaarheid te garanderen. Voor het OV zijn vooral railinfrastructuur en snelbusverbindingen van belang.

Wonen, werken en voorzieningen zijn in het scenario Ruimte Sparen in hoge mate gekoppeld met de infrastructuur. Wonen, werken en voorzieningen zijn gesitueerd nabij bestaande en nieuwe stations en de tot stedelijk centrum te ontwikkelen gebieden (Den Helder, Hoorn en Alkmaar) zijn via het spoornetwerk verbonden. Daarnaast zijn wonen, werken en voorzieningen gesitueerd in hoofdkernen. Qua wegen legt het scenario het accent op regionale wegen tussen deze hoofdkernen. Kortom, het netwerk van infrastructuur en de occupatielaag liggen in het scenario Ruimte Sparen goed over elkaar heen.

In hoeverre passen woon-werkbalans en economische groei?

Ruimte Geven

De woon-werkbalans bedraagt in het scenario Ruimte Geven 8.000.

Het scenario kiest nadrukkelijk voor het stimuleren van aansluiting bij de Randstad.

Het scenario kiest voor economische groei en aansluiting bij de Randstad. Er is volop ruimte voor ontwikkeling van bedrijvigheid. Gevolg is dat de werkgelegenheid stijgt. Als de werkgelegenheid wordt afgezet tegenover de aanwezige beroepsbevolking, dan blijkt dat de woon-werkbalans een overschot van 8.000 laat zien. Dit betekent een sterke verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Kortom, wonen en werken lijken beter op elkaar afgestemd te worden. Hierbij is echter een aantal kanttekeningen te maken. Allereerst is het de vraag of de geboden werkgelegenheid aansluit bij de vraag. De beste kansen liggen in de dienstensector, een sector die vooral hoop opgeleide mensen vraagt. Het aandeel hoog opgeleiden is momenteel vrij laag en het scenario investeert niet specifiek in scholing van de beroepsbevolking. Daarnaast is het de vraag of de werkgelegenheid zich -volgens de verwachting- zo sterk ontwikkelt. Een sector met veel toegevoegde waarde als de dienstensector vraagt bijvoorbeeld een grootstedelijk vestigingsmilieu, terwijl het scenario Ruimte Geven met name op spreiding inzet.

Conclusie is dat er een aantal inconsistenties optreedt rondom de dienstensector: deze sector is belangrijk voor de groei, maar de wensen van deze sector qua vestigingsmilieu en arbeidskrachten zitten niet goed in het scenario.